

Valtuuston
syyskokous
19.-20.11.2024

Pöytäkirja

Sisällysluettelo

Palvelualojen ammattiliiton valtuuston syyskokouksen pöytäkirja	2
Osallistujaluettelo.....	34
Esityslista.....	38
Puheenjohtaja Annika Rönni-Sällinen puhe 19.11.2024.....	39
Päätöslausuma 20.11.2024.....	43

LIITTEET

- Liite 1 Päätöslausumavaliokunnan 1. esitys päätöslausumaksi
- Liite 2 Päätöslausumavaliokunnan 2. esitys päätöslausumaksi
- Liite 3 Päätöslausumavaliokunnan 3. esitys päätöslausumaksi

Palvelualojen ammattiliiton valtuuston syyskokouksen pöytäkirja

Aika: 19.11.2024 klo 12.00–17.00
20.11.2024 klo 10.00–12.25

Paikka: Sokos Hotel Pier 4, Helsinki

Läsnä: Sami Viitasaari valtuuston puheenjohtaja
Christa Pessi valtuuston 1. varapuheenjohtaja
Suvi Röntynen valtuuston 2. varapuheenjohtaja

58 valtuuston varsinaista jäsentä (20.11. läsnä 57 varsinaista jäsentä)
2 henkilökohtaista varajäsentä
9 yleisvarajäsentä
17 hallituksen jäsentä (20.11. läsnä 16 hallituksen jäsentä)
PAMin henkilökuntaa
Heidi Lehikoinen sihteeri
Anu Valve sihteeri

1. Kokouksen avaus

Valtuuston puheenjohtaja **Sami Viitasaari** avasi valtuuston sääntömääräisen syyskokouksen 19.11. klo 12.00 avauspuheella:

”Arvoisat puheenjohtajat, valtuuston jäsenet, johtoryhmä sekä muut kokousedustajat. Tästä on aikaa reilu kymmenen vuotta, kun muistan käyneeni keskustelun erään henkilön kanssa, joka sanoi, että ay-liike on kuin juna, jolla on vain yksi päämäärä, jota kohti se kulkee ja jota ei paljon esteet raiteilla häiritse, kun pusketaan vain menemään. Hän ei sanonut sitä ylpeällä äänensävyllä vaan enemmänkin niin, että ay-porukka on röyhkeää eikä piittaa mistään muusta kuin omista tavoitteistaan.

Kirjoitin tätä puhetta junassa matkalla Porista Helsinkiin. Tai siis minun piti olla matkalla, mutta minähän istuin vieläkin junassa Porin asemalla, kun joku vikahan oli taas iskenyt eikä matka edes käynnistynyt. Siinäpä sitä sitten oli aikaa miettiä, millaisen ay-junan kyydissä sitä mekin tässä istutaan ja aika nopeasti sitä mielessään totesi, ettei me kyllä mikään kankea juna olla, vaan äärettömän notkea ja joustava menopeli, joka todellakin välittää siitä mitä ympärillä tapahtuu.

Vastassamme on ollut historian ankarin ja tylyin Suomen hallitus, jota EK taidokkaasti on ohjannut. Se on ollut se juna, joka puksuttaa eteenpäin muusta maailmasta välittämättä. Välipysäkkejä ei ole ollut, josta ay-väki olisi voinut nousta kyytiin. Ei sitä pysäkkiä ole odotettavissa vieläkään, mutta mitäpä jos kaikki otettaisiin toisiamme kädestä kiinni, puristetaan niin maan perusteellisesti. Sitten vaan päätetään kuka ottaa siitä junasta kiinni, ehkä se Annika olet sinä ja minä voin olla heti sinun perässäsi ja luvata etten irrota, en vaikka mikä tulisi. Kuka ottaisi minun kädestäni kiinni? Kun kaikki lupaavat edellä olevalleen, ettei otetta irroteta, niin kyllä se juna pysähtyy tai ainakin hidastuu sen verran, että päästään kyytiin kertomaan, että yksinsanelu loppui tähän. Meitä on niin paljon, että yhdessä pystytään mihin tahansa.

Yksi suurimmista tulevaisuuden haasteista, joka meitä kaikkia koskettaa, on tuleva TES-kierros. Se ei ole vain yksi kierros neuvotteluja muiden joukossa – se on hetki, jolloin meidän yhteinen tahtomme ja voimat punnitaan. Meidän on yhdessä varmistettava, että palvelualojen työehdot ja palkat pysyvät oikeudenmukaisina ja kehittyvät kohti parempaa.

Tuleva TES-kierros tulee olemaan erityisen tärkeä, sillä se määrittää, miten pystymme vastaamaan niihin muutoksiin, joita työelämässä on tapahtunut ja tulee tapahtumaan. Olemme kaikki nähneet, kuinka työelämä on mennyt yhä epävarmemmaksi. Työntekijöiden oikeudet, työaikojen joustot, työpaikkojen turvallisuus ja palkkataso – nämä kaikki ovat asioita, joita meidän on puolustettava. TES-neuvotteluissa ei ole kyse vain muutamasta parannuksesta siellä ja täällä. Me puhumme koko työelämän tulevaisuudesta. Se, mitä saamme neuvoteltua tulevalla kierroksella, tulee vaikuttamaan vuosiksi eteenpäin. Se vaikuttaa siihen, miten työntekijöitä kohdellaan, miten heidän työpaikkansa ovat turvattuja ja kuinka arvokkaaksi heidän työnsä tunnustetaan. Meidän on varmistettava, että meidän jäseniemme panos palkitaan asianmukaisesti ja että työolosuhteet ovat sellaisia, jotka tukevat hyvinvointia ja jaksamista.

Me tiedetään mitä meidän pitää tehdä ja me tiedetään, miten me se tehdään. Meidän pitää pukea talvivaatteet päälle. Tulevina kuukausina Suomessa on kylmä ja nyt ei riitä, että pistetään villasukat jalkaan ja istutaan kotona takan ääressä seuraamassa miten ammattiliitot onnistuvat TES-neuvotteluissaan. Nyt pitää pukea lämpimät vaatteet ja lähteä tosissaan kysymään työkavereilta mitä heille kuuluu ja olisivatko he valmiita ottamaan toisiaan kädestä kiinni ja lopulta osaksi sitä valtavaan yhteistä ketjua, joka seuraa edessä olevaa ja antaa esimerkkiä takana olevalle. Tulevassa neuvottelukierroksessa me tarvitsemme kaikkien panoksen ja yhteisen voiman, jotta saamme aikaan muutoksen, joka kantaa pitkälle.

Tämä on kokous, jossa määritetään yhteinen suunta ensi vuodelle. Yhteistyö, yhdessä tekeminen ja yhteen hiileen puhaltaminen eivät ole vain sanoja – ne ovat avaimia siihen, että saamme sen, mikä on oikeudenmukaista ja tarpeellista palvelualojen työntekijöille. Me voimme vaikuttaa, ja me vaikutamme.

Yhdessä me voimme luoda oikeudenmukaisempaa ja parempaa työelämää – ei vain tänään, vaan myös tulevaisuudessa. Antoisaa ja keskustelevaa kokousta”.

2. Läsnäolijoiden toteaminen

Todettiin kokouksen avaushetkellä läsnä olleet henkilöt. Osallistujalista on pöytäkirjan liitteenä.

Todettiin, että yleisvarajäsenen Tomi Sairomaa on tässä kokouksessa seuraava tarvittaessa äänivaltaiseksi nouseva yleisvarajäsen.

**Sairomaa nousi äänivaltaiseksi 20.11. kokouspäivän alussa esityslistan kohdassa 14.*

3. Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus

Todettiin, että kokous on liiton sääntöjen mukaan laillisesti koollekutsuttu ja päätösvaltainen.

4. Kokousvirkaileijoiden valinta

4.1. Sihteerit (2)

Valittiin kokouksen sihteeriksi toiminnanjohtaja Heidi Lehikoinen ja hallintosihteeri Anu Valve.

4.2. Pöytäkirjantarkastajat (2)

Valittiin kaksi pöytäkirjantarkastajaa alueiden esitysten perusteella:

1. Anniina Talvisilta (Häme-Kaakkois-Suomi)
2. Tuire Autio (Helsinki-Uusimaa)

4.3. Ääntenlaskijat (5)

Valittiin ääntenlaskijat alueiden esitysten perusteella:

1. Anita Jääskeläinen (Häme-Kaakkois-Suomi)
2. Lotta Alaye (Pirkanmaa)
3. Laura Hyppölä (Helsinki-Uusimaa)
4. Jukka Hoffren (Itä-Suomi)
5. Katri Ranula (Lounais-Suomi)

Ääntenlaskijoiden puheenjohtajana toimi Laura Hyppölä.

4.4. Menettelytapavaliokunta

Valittiin menettelytapavaliokunta, jonka muodostivat Annika Rönni-Sällinen, Heidi Lehikoinen, Risto Kalliorinne, Sirpa Leppäkangas, Jukka Mattila, Merja Westman ja valtuuston puheenjohtajisto Sami Viitasaari, Suvi Röntynen, Christa Pessi sekä kokouksen sihteeri Anu Valve.

4.4. Päätöslausumavaliokunnan jäsenet (7+1+1)

Valittiin päätöslausumavaliokunnan jäsenet alueiden esitysten perusteella:

1. Petri Leskelä (Helsinki-Uusimaa)
2. Hanna-Marina Kojo (Häme-Kaakkois-Suomi)
3. Milla Sundell (Itä-Suomi)
4. Aada Uhlgren (Lounais-Suomi)
5. Johanna Parjanen (Pirkanmaa)
6. Sanna Muurmäki (Keski-Suomi-Pohjanmaa)
7. Tiina Koivisto (Pohjois-Suomi)

Hallitus oli valinnut edustajakseen päätöslausumavaliokuntaan Lassi Rantasen. Sihteerinä toimi yhteiskuntasuhteiden vastaava Elin Blomqvist-Valtonen.

5. Kokoussääntöjen hyväksyminen

Hyväksyttiin kokoukselle kokoussäännöt.

6. Kokouksen esityslistan hyväksyminen

Hyväksyttiin kokoukselle laadittu esityslista, joka on pöytäkirjan liitteenä.

Puheenjohtajaksi vaihtui **Suvi Röntynen**.

7. Puheenjohtajan ajankohtaiskatsaus ja yleiskeskustelu

Kuultiin liiton puheenjohtaja Annika Rönni-Sällisen ajankohtaiskatsaus, joka on pöytäkirjan liitteenä.

Seuraavaksi siirryttiin yleiskeskusteluun.

Harri Juopperi (Pohjois-Suomi) totesi, että tulevien haastavien työehtosopimusneuvotteluiden kynnyksellä varsinkin luottamusmiesten on hyvä tarkastella omaa toimintaansa ja sitä, miltä toiminta näyttää edustettavien ja työnantajapuolen silmissä. Hän muistutti, että hyvien luottamusmiesten on oltava myös hyviä johtajia. Heidän on ansaittava paikkansa joka päivä uudestaan näkymällä työpaikoilla, hankkimalla uusia jäseniä PAMIin, tiedottamalla ja innostamalla työkavereita. TES-kierroksella on näytettävä, että PAM taistelee eturintamassa työntekijöiden oikeuksien puolesta.

Hanna-Marina Kojo (Pirkanmaa) puhui palkkaorjuudesta. Palkalla ei aina tule toimeen, mikä on johtanut toimeentuloriippuvuuteen. Kojo toi esiin, että tällä hetkellä palkansaajien reaaliensiot ovat vuoden 2009 tasolla, ja jo vuonna 2017 palkkatyököyhät saivat sosiaalitukia 500 miljoonan euron edestä. Lisäksi hän sanoi, että Sipilän hallituksen kiky-sopimuksen takia palkansaajat maksavat sosiaaliturvamaksuja kaksi miljardia euroa vuodessa. Kojo toivoi, ettei tuntevan palkankorotuksen vaatimuksesta tingitä.

Tuuli Elokannas (hallituksen jäsen, Lounais-Suomi) kehotti liittymään PAMIin ja jättämään ”Kiitos hyvästä palvelusta” -kortteja kaikkialle, missä PAMilaisia työskentelee. Lisäksi hän muistutti yhteistyöstä SAK-liittoperheen kanssa ja kehotti huolehtimaan muistakin kuin PAMilaisista.

Minna Ropponen-Korhonen (Itä-Suomi) otti kantaa yksintyöskentelyyn ja luki erään luottamusmiehen terveiset aiheesta. Luottamusmiehen mukaan yksintyöskentely aiheuttaa turvattomuutta ja lisää psykososiaalista kuormitusta. Ropposen-Korhosen lukemassa tekstissä mainittiin mahdollinen yksintyöskentelystä saatava lisäkorvaus, mutta osaston kanta on, ettei rahalla voi korvata yksintyöskentelyä. ”Iso ei yksintyöskentelylle kaupoissa.”

Timi Itkonen (Häme-Kaakkois-Suomi) puhui sähköisestä Uniofy-palvelusta, joka ei toimi vielä aivan kunnolla, ja sen kautta tulevien viestien otsikko on harhaanjohtava. Itkonen kuitenkin toivoi myös, että liitto saisi aktivoitua jäsenistöä rekisteröitymään palveluun ja käyttämään sitä, koska varsinkin TES-kierroksella olisi tärkeää voida tavoittaa jäseniä oikea-aikaisesti, vaikka työnantajat veisivätkin luottamusmiehiltä työskentelyvälineet kierroksen alkaessa pois.

Milla Sundell (Itä-Suomi) kertoi siivousalan vetovoimatekijöistä käyttäen esimerkkinä Ylen juttua, jossa haastateltiin Puhtausala ry:n toiminnanjohtajaa. Jutussa oli mainittu maahanmuuttajat, osatyökykyiset, eläkeläiset ja teknologian kehitys mahdollisiksi ratkaisuksi alan rekrytointiongelmiin. Tätä Sundell kritisoi ja toi esiin, että siivousala ei vedä työntekijöitä jumittuneen palkkakehityksen ja matalien palkkojen takia, kun alalle on muutenkin vaikea sitouttaa ihmisiä. Sundell totesi, että siivousalan vetovoimaongelmat johtuvat ainoastaan surkeasta palkkatasosta.

Mira Koskinen (Helsinki-Uusimaa) toi esiin huolta matkailu- ja ravintola-alan kasvavista osa-aikaisuuksista ja työntekijöiden toimeentulosta. Hän kertoi myös, että kuluvana vuonna useissa isoissa matkailu- ja ravintola-alan yrityksissä on ollut muutosneuvotteluja. Esimerkiksi HOK-Elannon 505 työntekijää koskeneiden ravintolatoimialan neuvottelujen tavoitteena oli osa-aikaistaa tai irtisanoa lähes kaikki kokoaikaiset työntekijät. Koskinen kertoi, että työntekijät järjestivät tunnin ulosmarssin lokakuussa, sillä he kokivat, että

työnantaja ei aidosti kuunnellut heitä. Matkailu- ja ravintola-alalla on viimeksi nähty ulosmarssi 33 vuotta sitten.

Lotta Alaye (Pirkanmaa) kiitti siitä, että nuorten toimintaan liittyvissä asioissa on menty parempaan suuntaan. Tämän jälkeen Alaye ehdotti, että PAM voisi lähettää säännöllisesti kaikille maksaville jäsenille muistutuksen tarkistaa jäsentietojen ajantasaisuus, koska tämä voisi ehkäistä rästien kertymistä. Viestissä voisi olla myös ohjeet, miten toimitaan, jos työpaikkatieto on unohtunut päivittää, eikä jäsenmaksu ole siksi lähtenyt palkasta. Alaye toi esiin, että on yleistä, että uusi työpaikka unohtuu päivittää jäsentietoihin, ja rästit voivat ehtiä kasvaa isoiksikin ennen kuin tieto tavoittaa jäsenen. Hän ehdotti, että luottamusmiehet voisivat pyytää työnantajalta säännöllisesti listan uusista työntekijöistä voidakseen kontaktoida heitä tietojen päivitykseen liittyen. Liitto voisi myös säästää rahaa muistutuksilla, kun ei tarvitsisi käydä rästejä läpi eikä jäsenmaksuja jäisi saamatta siksi, että karhukirjeen jälkeen jäsen eroaa liitosta uskaltamatta enää liittyä takaisin.

Maria Juntunen (Helsinki-Uusimaa) puhui SAK:laisten liittojen palkankorotustavoitteista ja toivoi PAMilta selkeää viestintää siitä, että ne ovat vain tavoitteita, eikä lopullinen neuvottelutulos ole pelkästään työntekijäpuolesta kiinni. Hän mainitsi edellisen TES-kierroksen jälkeisen kiinteistöpalvelualan negatiivisen myrskyn, jonka ei toivoisi toistuvan. Lisäksi hän toivotti tsemppiä neuvottelijoille ja intoa ja uskoa muille kentällä työskenteleville.

Aada Uhlgren (Lounais-Suomi) toi esiin huolta vastentahtoisesta osa-aikatyön lisääntymisestä ja sen takia kasvaneesta palkkaköyhyydestä. Hän kertoi, että työnantajille osa-aikatyön käyttö on edullisempaa, mutta työntekijän voi olla vaikea yhdistää usean eri työnantajan osa-aikatöitä muun muassa aikataulusyistä. Hän totesi, että Suomessa tarvitaan asennemuutosta vastentahtoisesta osa-aikatyön väärinkäytön lopettamiseen. Lisäksi Uhlgren puhui työelämäkulttuurin muutostarpeista myös perhe-elämän helpottamiseksi: raskaussyrjinnän on loputtava, ja perheellisille täytyy voida tarjota joustoja ja taloudellista turvaa. Lopuksi hän kannusti kokouksen osallistujia ilmoittautumaan ehdokkaaksi tulevissa kunta- ja aluevaaleissa, jotta vaaleissa olisi riittävästi työntekijän oikeuksia puolustavia ehdokkaita.

Sami Viitasaari (valtuuston puheenjohtaja, Lounais-Suomi) puhui aikoinaan kiinteistöpalvelualalta poistetuista kokemusvuosilisistä, joiden takia kävi niin, että kokemusvuosilisään oikeutetut eivät tuolloisista palkankorotuksista juuri hyötyneet. Hän kertoi, että keskusteluissa on ehdotettu, että vuosilisä voisi poistua työnantajan vaihtuessa, jolloin yksi työnantajakin hyötyisi pitkään työskennelleestä työntekijästä. Viitasaari arveli, että kokemusvuosilisän palauttaminen lisäisi alan pitovoimaa.

Arvo Mäkilä (Lounais-Suomi) kertoi kiinteistöpalvelualan palkkausjärjestelmästä, jossa vuonna 2011 siirryttiin tehtävänimikeperusteisesta palkasta työtehtäväkohtaiseen taulukkopalkkaan. Samalla lisiä poistettiin ja tuli ansiokehitysohjelma. Mäkilä kertoi, että nykyisessä palkanmääräytymistaulukossa on kolme kategoriala, joissa työnantaja määrittelee tehtäväpalkan pisteiden perusteella, ja käytännössä suurin osa siivoojista on palkkaryhmä 2:ssa. Palkkakehitysohjelman Mäkilä sanoi jääneen itselleenkin hämäräksi. Hän totesi, että palkkausjärjestelmää ei käyttöön otettaessa ollut loppuun asti hiottu, ja sitä voidaan yrittää parantaa, mutta pitovoimaa ja alan kehitystä ajatellen pitäisi vaatia lisät takaisin ja laatia tarkoitustaan palveleva palkkausjärjestelmä, joka on työntekijöille reilu ja tasa-arvoinen.

Katri Ranula (Lounais-Suomi) puhui puitesopimuksista, eli vain tarvittaessa töihin kutsuttavista työntekijöistä, ja niiden ongelmista. Hän kertoi, että puitesopimuslainen ei välttämättä saa perehdytystä ollenkaan tai se on riittämätön, mikä johtaa herkästi virheisiin. Ranula totesi, että yrityksen vakituiset työntekijät kuormittuvat joutuessaan ottamaan

vastuun oman työnsä lisäksi puitesopimuslaisten osaamattomuudesta ilman riittävää korvausta ylimääräisestä vastuusta.

Roni Revell (Lounais-Suomi) esitti huolensa säästötoimien ja leikkausten vaikutuksista ihmisten hyvinvointiin. Hän toivoi, että TES-neuvotteluissa saadaan neuvoteltua hyvät ehdot työntekijöiden hyvinvoinnin parantamiseksi muun muassa pitämällä sopimuksissa ensimmäinen sairauslomapäivä palkallisena siltä varalta, että Orpon-Purran hallitus säättää sen palkattomaksi.

Tommi Törmä (Keski-Suomi-Pohjanmaa) totesi, että viime TES-kierroksen paras neuvottelutulos oli kaupan alalla, vaikka edellisenkään vaikeahko kierros ei kaikkia miellyttänyt. Hän sanoi, että tulevaan neuvottelukierrokseen vaikuttavat työsuhte- ja sosiaaliturvaan sekä sopimusjärjestelmään heikennyksiä aiheuttaneet Orpon-Purran hallituksen toimet sekä elinkustannusten jatkuva nousu. Lisäksi hän totesi, että tulevana talvena tarvitaan jokaista jäsentä ja ammattiosastoa, ja jokainen pienikin teko on tärkeä: yhdessä parempaa.

Kaisamari Sahlman (hallituksen jäsen, Pirkanmaa) viittasi aiempaan Sundellin puheeseen siivousalan vetovoimasta ja halusi puhua vuorostaan alan pitovoimasta. Sahlman kertoi alan olevan erittäin kilpailtu, ja jatkuvat kilpailutukset saattavat johtaa työntekijöiden kannalta kohtuuttomiin tilanteisiin, kuten kilpailutuksen voittaneeseen yritykseen työllistymisen myötä kertyneiden lomien menetykseen. Tämän vuoksi kilpailutusta pitäisi järkevöittää tai turvata työntekijän asema näissä tilanteissa. Sahlman toi esiin, että pitovoimaa heikentää myös se, ettei työkokemuksesta ja työssä karttuneesta ammattitaidosta palkita mitenkään, ja totesi, että varsinkin siivousalan paljon työllistämien, usein nimenomaan työssä osaamisensa hankkineiden maahanmuuttajien kannalta olisi tärkeää, että kokemuksesta palkittaisiin. Kokemusvuosilisien saaminen takaisin työehtosopimukseen olisi siis yksi keino saavuttaa reilu palkka siivousalalla.

Satu Lindström (Pirkanmaa) kertoi pelialan erilaisista käytännöistä ja työehdoista maailmalta liittyen erityisesti väkivalta- ja häirintätilanteisiin: Espanjassa ja Italiassa on otettu huomioon naisten työssä kokemana väkivalta, esimerkiksi Italiassa työssä tai työmatkalla väkivallan kohteeksi joutunut nainen saa kolme kuukautta palkallista vapaata. Japanissa asiakashäirinnästä on keskusteltu, ja useat paikallisuusalueet ovat ryhtyneet toimiin sen kitkemiseksi palvelualoilta. Lindström toi myös esiin Georgian pelialan tilanteen, jossa kasinotyöntekijät ovat olleet heinäkuusta lähtien lakossa, koska työnantaja – ruotsalainen Evolution-peliteknologiyhtiö – ei ole suostunut minkäänlaisiin neuvotteluihin palkoista, työolosuhteiden parantamisesta tai esimiestoiminnasta häirinnän ja ahdistelun kitkemiseksi. Hän esitti pyynnön, että nettikasinoilla pelaavat boikotoisivat Evolutionin pelistudion pelejä, ja mainitsi, että UNI:n nettisivuilta voi myös antaa Georgiaan rahallista avustusta. Väkivaltateemojen lisäksi monissa maissa käydään keskusteluja myös muun muassa työvaatteista, tupakoinnista, yötyömatkustamisesta, tipeistä ja rahanpesusta. Lindström pohti lopuksi, voisiko myös Suomessa yhtenä neuvottelutavoitteena olla esimerkiksi Slovenian tapaan yötyökielto yli 55-vuotiailta.

Milla Sundell (Itä-Suomi) toi esiin joukkovoiman tärkeyden tulevissa TES-neuvotteluissa ja kertoi kohdekohtaisten lakkojen ongelmista kiinteistöpalvelualalla: työpaikkansa säilymisestä huolissaan olevat työntekijät saattavat pelätä, että kohdekohtaiseen laksoon osallistuminen kostaustuu niin, että asiakas vaihtaa palveluntuottajaa. Sundell toivoi, että ensi keväänä siivoojille annetaan mahdollisuus olla yhtenä rintamana ja kohdekohtainen kikkailu lopetetaan, jos lakkoihin päädytään.

Lea Lunden (Pirkanmaa) totesi, että PAMissa yhteistyö osastojen ja ihmisten välillä on aina ollut hyvää, PAM on liittona joustanut ja ollut reilu kaikkia kohtaan, ja kaikkia jäseniä on kohdeltu tasapuolisesti. Hän kertoi arvostavansa avoimuutta ja luottamusta etenkin liitossa, mutta molempiin on nyt tuntunut tulleen jokin särö: yhdessä parempaa, mutta kenen kanssa?

Aleksi Pakarinen (Helsinki-Uusimaa) puhui valtakunnansovittelijan toimintavapauksien rajoittamisesta ja sovittelijan roolista tulevissa TES-neuvotteluissa. Pakarinen sanoi, että tällä hetkellä lakiesitys on menossa siihen suuntaan kuin aiemmin ounasteltiin, eli työriitojen sovittelua ja valtakunnansovittelijan toimintaa halutaan kaventaa. Hän kertoi, että sovittelijan tarkoitus on sovittaa työriitoja löytämällä yhteinen nimittäjä, mutta nyt sovittelijan tehtäväksi ollaan asettamassa kansallisen taloudellisen edun valvominen, mikä johtaa siihen, että työntekijäpuoli ei voi pitää näin toisen osapuolen tavoitteiden hyväksi lailla säädelyä esitystä legitimiinä tai puolueettomana. Pakarinen totesi, ettei pysty esittämään yhtäkään sovintoesitystä uuden lain voimassaollessa hyväksyttäväksi hallitukselle. Hän toivoi, että asia otetaan myös muissa sopimusaloimikunnissa vakavasti, ja että hallitus muistaa, ettei tällaisilla sovintoesityksillä ole työntekijäpuolen silmissä mitään legitimiä vaikutusta.

Simo Helvola (Helsinki-Uusimaa) korosti tulevan TES-kierroksen ja yhtenäisyyden tärkeyttä nykyisessä yhteiskunnallisessa tilanteessa. Hän mainitsi, että tällä hetkellä nuoret seuraavat PAMin toimintaa tulevaisuutensa kannalta, ja PAMin on tärkeää tuoda itsensä julkisesti näkyvämmäksi, jotta myös tulevaisuudessa liittoon voi luottaa. Helvola nosti esiin kokoaikatyön yhtenä kierroksen tärkeimmistä teemoista: käsketään menemään kokoaikatoihin, mutta niitä ei ole tarjolla, ja monilla työntekijöillä on tahtomattaan monta työnantajaa ja vaihtelevat tunnit, mikä luo epävarmuutta elämään. Lopuksi Helvola sanoi, että tulevissa kuntavaaleissa on tärkeää saada oppositioenemmistö päätöksentekoon kiinni vastapainoksi hallituspolitiikalle.

Simo Helvola (Helsinki-Uusimaa) esitti huolen PAMin nuorten toiminnasta: eräs porilainen nuori on jättäytynyt pois nuorten ohjausryhmästä, koska kokee, ettei Porissa ole tarpeeksi nuorten toimintaa. Helvola pohti, miten isommilla paikkakunnilla tulevaisuudessa käy, jos jo Porin kokoisella alueella yksikin nuori lähtee motivaation puutteen vuoksi nuorten keskuudesta liiton sisällä. Helvola totesi, että asialle kuitenkin tehdään jotain, ohjausryhmiin haetaan aktiivisesti nuoria, ja että muiden tehtävänä on tukea heitä, jotta heidät saadaan osaksi nuorten PAMilaisten toimintaa.

Minna Ropponen-Korhonen (Itä-Suomi) puhui tekoälystä ja sen yleistymisestä sekä siihen liittyvistä riskeistä. Hän pohti, häviääkö tekoälyn myötä perinteisiä töitä vai helpottaako se työtä, ja totesi, että tekoäly on joka tapauksessa tullut jäädäkseen niin vapaa-ajalla kuin työelämässäkään. Ropponen-Korhonen kertoi, että tekoälyä säännellään EU:ssa maailman ensimmäisellä kattavalla tekoälysäännöksellä, joka myös asettaa tekoälylle sen riskeihin ja vaikutuksen tasoon perustuvia velvoitteita. Hän muistutti, että kuitenkin viime kädessä vastuu on ihmisellä.

Tea Jakobson (Helsinki-Uusimaa) totesi puheessaan, että 10 prosentin kahdelle vuodelle jakautuvat palkankorotukset ovat kohtuullinen tavoite palvelualojen matalapalkkaisille työntekijöille, varsinkin, kun viime vuosina palkansaajien ostovoima on heikennyt poikkeuksellisen rajusti, ja elinkustannusten nousun takia palkankorotukset ovat jääneet jälkeä. Kunnon palkankorotuksilla lisätään ostovoimaa ja sitä myötä töitä ihmisille. Jakobson painotti, että ammattiosastojen tulisi nyt aktivoida ja tukea luottamusmiehiä tulevien neuvottelujen suhteen, sillä luottamusmiehet tekevät muun muassa tärkeää edunvalvonta- ja jäsenhankintatyötä, ja ammattiosastoilla olisi hyvä mahdollisuus vaikuttaa

jäsenten liitossa pysymiseen esimerkiksi tiedottamalla jäseneduista ja tapahtumista koko jäsenistölle.

Laura Hyppölä (Helsinki-Uusimaa) kertoi kaupan alalta kuulumisia, jotka liittyivät tasoittumisjaksojen väärinkäyttöön ja kohtuuttomiin tilanteisiin muun muassa tasoittumisjaksojen alussa ja lopussa. Hän sanoi, että tasoittumisjaksot aiheuttavat myös esimerkiksi vapaapäivien epätasaista jakoa ja epämääräisen mittaisia työvuoroja. Työnantajat lyhentävät ja pirstaloivat työvuoroja sekä työntekopaikkoja, minkä vuoksi työntekijät palavat loppuun, ja Orpon-Purran hallituksen heikennykset lisäävät ahdinkoa ja pakottavat työntekijät myymään vapaa-aikansa toimeentulon varmistamiseksi. Lisäksi työntekijä ja työnantaja voivat nykyään sopia, että aattokorvausta ei tarvitse maksaa ns. kolmannelta ja neljännestä aatosta: työntekijät on pakotettu asemaan, jossa heidän on itse poljettava omia työehtojaan.

Sauli Isokoski (Keski-Suomi-Pohjanmaa) kiitteli 10 prosentin palkankorotustavoitteesta, joka on hänen mielestään kova, mutta oikea tavoite. Hän sanoi, ettei työnantajapuoli ole koskaan ollut sitä mieltä, että olisi varaa palkankorotuksiin. Hän kannusti jäsenhankintaan työpaikoilla, toivoi jaksamista neuvottelijoille ja kehotti työpaikkojen luottamushenkilöitä arvostamaan itseään ja arvokasta työtään. Isokoski esitti kiitokset myös PAMin nettisivujen ”Seuraa neuvottelujen etenemistä” -linkistä sekä ”Kiitos hyvästä palvelusta” -kortteista, joita toivoi olevan jo kokouksen aikaan saatavilla jaettaviksi. Lopuksi hän kannusti vielä kunta- ja aluevaaliehdokkuuteen.

Katri Ranula (Lounais-Suomi) puhui pienituntisten osa-aikaisten työntekijöiden ahdingosta: työnantajat eivät halua tarjota isompia sopimustunteja osa-aikaisille, mutta palkkaavat kuitenkin lisää osa-aikaisia työntekijöitä. Ranula sanoi, että työnantajat eivät ymmärrä, että isommat sopimustunnit saisivat työntekijät sitoutumaan, varmistaisivat osaamisen ja loisivat luottamusta työntekijöiden ja työnantajan välille. Hän nosti esiin, että tilanne on erityisen vaikea perheellisille osa-aikatyöntekijöille, jotka eivät voi lasten hoitopaikkojen aikataulujen takia vastaanottaa lisätunteja nopealla aikataululla.

Arja Vakkuri (hallituksen jäsen, Keski-Suomi-Pohjanmaa) kertoi, millainen on lakkoon valmistautunut, toimintavalmis työpaikka. Hän sanoi, että on tärkeää muistuttaa sekä jäseniä että liittoon kuulumattomia, mistä työtaistelussa on kyse. Lisäksi hän muistutti tuomaan työnantajan painostukset ja uhkailut luottamusmiehelle tiedoksi. Vakkuri totesi, että lakkovalmiit työpaikat muodostavat liiton järjestöllisen voiman ytimen, ja että valmiustoimien tarkoitus on muun muassa osoittaa lakkovalmius, jotta ei edes tarvitsisi lakkoilla.

Saara Laakso (Helsinki-Uusimaa) puhui joustamisesta työpaikalla. Hän kertoi, että hänen omalla työpaikallaan työnantaja oli ottanut käyttöön hyppyvuorot, jotka matkailu- ja ravintola-alan työehtosopimus mahdollistaa, koska sopimuksessa ei ole määrätty työhönsidonnaisuusaikaa. Hyppyvuoroissa voi olla niin, että työntekijä tekee lounaalla muutaman tunnin, pitää tauon, ja tulee illaksi uudestaan töihin. Laakso sanoi, että matkailu- ja ravintola-alalla työntekijät joustavat jo nyt paljon, mutta hyppyvuoroihin pakottaminen ei ole oikein. Hän ehdotti, että lyhyen lounasvuoron jälkeen työntekijä voisi siirtyä esimerkiksi viereiseen pikaruokaravintolaan töihin loppupäiväksi, mutta tällainen ehdotus saatetaan tyrmätä alentavana. Hän muistutti, että kaikki työ on yhtä arvokasta.

Arvo Mäkilä (Lounais-Suomi) toi esiin kritiikkiä, että yhtäkkiä liitossa pitkään vallinneisiin toimintatapoihin tehtävät muutokset tuntuvat ylhäältä päin tulleilta ja herättävät keskustelua, ja myös valtuuston kokouskutsujen osalta tieto kutsuttavista ja perusteluista tuli ripotellen, minkä vuoksi niistä muodostui huhuja. Samoin viimeksi kiinteistöpalvelualan

neuvottelutulos oli yllättävä, ja siihen kohdistui kritiikkiä, mistä on luvattu ottaa opiksi. Hän toivoi, että PAM noudattaisi kaikissa menettelyissään arvojaan, joista yksi on avoimuus.

Johanna Parjanen (Pirkanmaa) puhui turvallisuudesta palvelualojen työpaikoilla ja työntekijöiden turvallisuudentunteen palauttamisesta. Hän kertoi, että palvelualojen työntekijät todistavat päivittäin seurauksia, joita Orpon-Purran hallituksen leikkaukset aiheuttavat ihmisten arkeen: esimerkiksi varkaudet ja näpistykset lisääntyvät, kun joillekin se on ainut keino saada ruokaa, siivoojille tulee vastaan jatkuvasti huumeneuloja, ja työntekijöihin kohdistuu uhkailua, huutelua, häiriökäytöstä ja väkivaltaa. Parjanen pohti, että yrityslähestymiskielto olisi edistysaskel, mutta sen toteutumista ei ehkä voitaisi valvoa nykyresursseilla. Hän ehdotti, että eduskunnan ja maan hallituksen edustajat voisivat vierailta palvelualojen työpaikoissa todistamassa itse ihmisten arkea ja päätöstensä seurauksia, ja pyysi ideoita tarkoitukseen parhaiten sopivista kohteista. Lisäksi hän toi esiin, että työrauhan palauttamiseksi yksi ratkaisu olisi, että palvelualan työntekijöitä asettuisi itse vaaleihin ehdolle.

Outi Huhtakallio (Keski-Suomi-Pohjanmaa) puhui ammattiosastojen toiminnasta. Hän kertoi, että ammattiosastotoimintaa tehdään oman työn ohella, ja välillä tuntuu, että pitäisi olla kaikessa mukana. Hän kertoi myös huomanneensa, että erilaisia kuluja sysätään pikkuhiljaa ammattiosastoille, mikä voi vaikeuttaa varsinkin pienten osastojen selviämistä ja tekemistä. Hän kertoi, että ammattiosaston avoimissa kokouksissa asiat käsitellään laajasti ja tarvittaessa monella kielellä, jotta kaikki varmasti ymmärtävät, ja jäsenistölle on avattu, miten asioihin voi vaikuttaa. Lisäksi Huhtakallio toi esiin, että heidän osastonsa on aloittanut maahanmuuttajataustaisten jäsenten aktivoimisen. Lopuksi Huhtakallio totesi, että kaikki ovat samanarvoisia ja tärkeitä.

Suvi Röntynen (valtuuston 1. varapuheenjohtaja, Pohjois-Suomi) kehotti lähtemään ehdolle kunta- ja aluevaaleihin tai vain jompaankumpaan. Hän sanoi, että riittää yksikin konkreettinen asia, johon haluaa vaikuttaa. Ehdolle lähtiessä PAMilta saa myös tukea, lisäideoita ja ajatteluapua. Röntynen totesi, että vaikka ei vaaleissa pääsisi läpi, niin pienelläkin äänimäärällä saattaa saada jonkin luottamustehtävän ja päästä vaikuttamaan. Jos ehdokkuus ei kiinnosta, Röntynen kehotti lähtemään jonkun toisen ehdokkaan tukijoukkoihin ja jakamaan tämän kuvaa ja ajatuksia mm. läheisille, työkavereille, someen ja nettisivuille. Oman ammattiosaston kanssa voi miettiä myös ehdokastilaisuuden järjestämistä. Tärkeintä on kuitenkin äänestää!

Marika Kalho-Naukkarinen (Keski-Suomi-Pohjanmaa) puhui palvelualojen turvallisesta työskentelystä ja esitti toiveen, että liitossa alettaisiin entistä enemmän kiinnittämään huomiota ja vaatimaan työnantajilta enemmän toimia. Yrityskohtainen lähestymiskielto olisi hyvä lisä työkaluihin, mutta ei poista ydinongelmaa: häiriökäyttäytyminen ja väkivallan uhka ovat kasvussa palvelualoilla, mutta yritykset säästävät usein henkilöstöstä tehdäkseen enemmän voittoa, joten yksintyöskentely lisääntyy ja riskit kasvavat. Lain työnantajalta vaatimat turvallisuusarviot ja suojaus- ja korjaustoimet eivät suojaa työntekijää, eikä lähestymiskielto poista uhkatilanteita, mutta työnantajat harvoin tekevät yksintyöskentelyyn muutoksia, koska se maksaa.

Puheenjohtaja ilmoitti puheenvuoropyyntöjä olevan jäljellä noin kymmenen, ja että Tuula Pihlajamaan puheenvuoro olisi viimeinen, jossa noudatetaan viiden minuutin aikaa. Sen jälkeen varatuissa puheenvuoroissa aikaa olisi kolme minuuttia.

Lea Lunden (Pirkanmaa) totesi, että työllä on tultava toimeen, mutta kokoajat ei saa. Osa-aikatyöntekijöitä syytetään laiskoiksi ja saamattomiksi, vaikka osa-aikatyöllä työnantajat säästävät työvoimakuluissa, kun voi antaa vain ne tunnit, jotka on pakko. Myöskään työttömyyskassasta ei saa välttämättä Orpon-Purran hallituksen uudistusten vuoksi korvausta. Lunden esitti, että työnantajat tulisi vastuuttaa tarjoamaan kokoajat työntekijöilleen.

Christa Pessi (valtuuston 2. varapuheenjohtaja, Helsinki-Uusimaa) puhui kaupan alan työpaikoilla lisääntyneestä häiriökäyttäytymisestä ja väkivalta- ja uhkatilanteista. Pessi totesi, että aina henkilökunnan koulutus tilanteita varten ei riitä, ja vartijoiden saapuminen usein kestää. Uhkatilanteet myös keskittyvät pienille työpaikoille, joissa on vähän työntekijöitä paikalla. Myös yrityslähestymiskiellon edistäminen auttaa, mutta ei ole yksin ratkaisu. Pessi kertoi, että tällä hetkellä työntekijät joutuvat tekemään henkilökohtaisesti rikosilmoituksen ja menemään oikeuteen, työntekijöitä maalitetaan ja heidän henkilöllisyytensä selvitetään, mistä syystä joillain työpaikoilla on alettu keskustelemaan nimikylttien poistamisesta. Työntekijöillä on oikeus kokea työpaikkansa turvalliseksi. Olonsa turvalliseksi kokeva työntekijä myös voi hyvin ja sitoutuu todennäköisesti paremmin alalle. Pessi esittikin vaatimuksen, että työnantajan on varmistettava turvallisuus työpaikoilla paremmin, ja myös liitto voisi olla turvallisuuden edistämässä mukana.

Jouni Kelaranta (Helsinki-Uusimaa) muistutti tekemään kannatusilmoituksen palkkavarkauden kriminalisointia vaatimaan kansalaisaloitteeseen, johon tarvitaan 50 000 allekirjoitusta. Kannattaa voi 30.11. asti kansalaisaloite.fi -sivuilla pankkitunnuksilla tunnistautumalla. Lisäksi Kelaranta puhui yksityiskentelystä, johon elokuvateattereissa liittyy omanlaisiaan riskejä, kuten salien pimeys ja lisääntynyt loukkaantumisriski. Yksin teatterin sulkeminen on stressaavaa, eikä yksi työntekijä pysty välttämättä hoitamaan kaikkea etenkään, jos sattuu palohälytys tai vastaava. Kelaranta totesi myös, että muun muassa verbaalinen väkivalta on lisääntynyt.

Ulla Leskinen (hallituksen jäsen, Itä-Suomi) kysyi, ovatko kuulijat törmänneet omassa tai läheistensä elämässä työsyRJintään. Hän kertoi näkevänsä työsyRJintää useimmin koeaikapuruissa, kuulemistilaisuuksissa ja työkykyneuvotteluissa siten, että työnantajan mielestä henkilö esimerkiksi alisuoriutuu tai on muutoin ”toivoton tapaus”. Vika on kuitenkin työelämän jäykissä standardeissa. Työnantajan on työntekijän neuroepätyypillisyydestä tietäessään mukautettava työtä tai perehdytystä työntekijälle sopivaksi. Leskinen esitti, että PAMissa voitaisiin nostaa keskusteluun neurodiversiteetti työelämässä, lisätä ymmärrystä neuroepätyypillisyydestä ja olla mukana kehittämässä tehokkaita perehdytystapoja.

Mikko Ruokonen (hallituksen jäsen, Helsinki-Uusimaa) puhui ostovoimasta, joka on työnantajien ja työntekijöiden yhteinen asia, koska ostovoiman kehitys vaikuttaa yrityksen myyntiin. Ruokonen pohti, miten valtakunnansovittelijan puolueellinen linja vaikuttaa ostovoimaan ja miten sovittelijan tarjouksiin pitäisi suhtautua. Hän totesi, että työmarkkinasää näyttää myrskyisältä ja siihen on syytä alkaa varautua, jotta kevään kynnysellä ollaan valmiita puolustamaan työehtoja.

Elli Veijanen (Keski-Suomi-Pohjanmaa) puhui palkallisista vapaista ja palkitsemisesta. Hän ehdotti, että tulevaisuudessa kokemus- ja ikälisä voisi näkyä myös yksityisillä palvelualoilla lomapäivien tai vuosivapaiden määrässä, ja matkailu- ja ravintola-alan työehtosopimuksessa nyt palkalliseksi määritellyt juhlapäivät, kuten oma vihkkipäivä ja tietyt syntymäpäivät, voitaisiin myöntää ylimääräisinä vuosivapaapäivinä. Tällä hetkellä palkallisia vapaita kierretään työvuorosunnittelulla, koska työehtosopimuksen muotoilu kuuluu: ”päivän osuessa työpäiväksi”. Veijanen kertoi oman työnantajansa (Scandic Hotels) palkitsemismahdollisuuksista esimerkiksi hyvän työsuorituksen tai joustamisen perusteella,

ja ehdotti, että rahallisen kiitoksen sijasta vaihtoehtoinen palkinto voisi olla myös palkallinen vapaa. Pidemmän työuran tehneitä ylimääräiset loma- tai vapaapäivät voisivat auttaa jaksamaan työelämässä pidempään.

Aleksi Pakarinen (Helsinki-Uusimaa) nosti esiin työnantajien koventuneet vastatoimet liiton jäseniä ja edunvalvontatoimenpiteisiin osallistuneita työntekijöitä kohtaan. Työntekijöitä on muun muassa uhkailtu, ja yhä useammin työntekijät pyytävät liiton edustajalta, ettei heidän nimeään tuoda työnantajan tietoon edunvalvonta-asioissa. Välttämättä edes luottamusmiehelle ei haluta kertoa omaa nimeä. Pakarinen esitti, että ykköstavoite turvallisuuteen liittyen on, että ammattiliittoon kuuluminen on työntekijälle turvallista. Hän kertoi, että ilmapiiri on myös muun muassa Orpon-Purran hallituksen esittämien henkilökohtaisten lakkosakkojen takia myötämielisempi muihinkin henkilökohtaisiin sanktioihin, jotka eivät voi tulla kysymykseen kollektiivisessa toiminnassa.

Saman Simani (Helsinki-Uusimaa) kiitti PAMin hallitusta ja valtuustoa hyvästä työstä maahanmuuttajien sopeuttamiseksi työelämään ja integroimiseksi yhteiskuntaan. Hän antoi erityiskiitoksen järjestetyistä tapahtumista, joissa on ollut tilaisuuksia tutustua, jakaa kokemuksia ja saada käytännön tukea työelämään. Nämä toimet edistävät myös yhteisön ja työelämän moninaisuutta laajemmin.

Tuula Pihlajamaa (Pirkanmaa) antoi kiitokset PAMin järjestöjohtaja Risto Kalliorinteelle ja PAMin sopimusasiantuntija Sirpa Moilaselle Avecran työvuorosuunnitteluun liittyen. Aiemmin Avecran työvuorosuunnittelu on ollut huonoa, mutta nyt systeemiä on alettu uudistamaan. Pihlajamaa kertoi, että junatarjoilussa yksin työskennellessä on omanlaisiaan riskejä, ja vaikka junassa olisi konduktöörikin, voi hän olla väkivalta- tai uhkatilanteen sattuessa kaukana toisessa vaunussa. Lopuksi Pihlajamaa totesi olevansa samaa mieltä kaikista esimerkiksi väkivaltaan ja yksintyöskentelyyn liittyvistä asioista, joita jo aiemmissa puheenvuoroissa on käyty läpi.

Puheenjohtaja muistutti, että seuraavasta puheenvuorosta lähtien aikaa on kolme minuuttia per puheenvuoro.

Sami Viitasaari (valtuuston puheenjohtaja, Lounais-Suomi) nosti esiin, että moni, joita hän on kehottanut lähtemään ehdolle kuntavaaleissa, kieltäytyy perustellen, ettei ymmärrä tai tiedä siellä päätettävistä asioista mitään. Viitasaari totesi tähän, että asia on juuri päinvastoin, ja juuri PAMilaiset ovat asiantuntijoita PAMilaisesta näkökulmasta. Viitasaari kehotti lähtemään rohkeasti mukaan kuntapolitiikkaan ja muistutti, että PAMilaisia äänestäjiä on kymmeniätuhansia ympäri Suomen.

Venla Männistö (Itä-Suomi) kertoi lokakuussa pahoinpitelyn uhriksi joutuneesta Tokmannin työntekijästä ja totesi, että vaikka fyysiset pahoinpitelyt ovatkin onneksi harvinaisempia, niin myös myyjien paljon kokema sanallinen solvaus on pahoinpitely. Hän esitti toiveen, että PAM nostaisi asiaa suuremmin esiin ja pitäisi työnantajien kanssa työntekijöiden puolia. Tarvitaan konkreettisia tekoja: työntekijällä tulee olla turvallinen ja välitetty olo töissä. Männistö toi esiin myös työpaikkakerroksella kohtaamaansa siivoojien tilannetta. Hän kiitti Milla Sundellia tämän hienoista puheenvuoroista siivoojien paremman palkan puolesta ja nosti esiin aloitteen 3225, jossa on pohjustettu, miksi siivoojille tulisi saada lakkoavustus pienemmistäkin tunneista, jolloin myös heillä olisi varaa olla mahdollisissa lakoissa mukana.

Tuire Autio (Helsinki-Uusimaa) halusi nostaa esiin kokemusvuosilisien puuttumisen kiinteistöpalvelualalta sekä kiinteistöpalvelualan palkkapisteytykset. Autio kertoi puheessaan, että kiinteistöpalvelualan työntekijät haluaisivat kokemusvuosiliset takaisin. Lisäksi siivoojat kokevat olevansa palkkakuopassa, koska palkkatasoilla nousu on vaikeaa,

eivätkä palkat tasoilla 2 ja 3 riitä. Palkkatason nousua vaikeuttaa se, että asiakkaat haluavat siivouksen halvalla, joten kilpailutuksissa siivoustyön arvostus ja hintataso laskevat, jolloin myös työntekijöiden osa-aikaistaminen lisääntyy. Autio toivoi, että työtarjouskilpailutuksessa tukittaisiin porsaanreiät, kokemusvuosilisät palautettaisiin ja palkkapisteytyksiä selkiytettäisiin niin, että työnantajapuolikin ymmärtäisi ne paremmin.

Sami Kymäläinen (Valtakunnallinen) vaati, että liitossa pitää kiinnittää isosti huomiota työturvallisuuteen, yksintyöskentelyn vähentämiseen ja yrityslähestymiskiellon ajamiseen lainsäädäntöön. Hän sanoi, että kuitenkin pelkästään yksintyöskentelyn poistaminen tai yrityslähestymiskielto eivät ratkaise ongelmaa, vaan pitäisi olla uskallusta vaatia väkivallantekijöille ja rikollisille isompia tuomioita. Nykyiset tuomiot tuntuvat kohtuuttoman pieniltä, kun uhrin kärsivät kokemastaan väkivallasta ja väkivallan uhasta.

Daniel Sewornu (Helsinki-Uusimaa) piti puheensa englanniksi. Hän kiitti PAMia siitä, että sen toimien ansiosta voi tuntee olevansa osa liittoa. Hän kertoi PAMista tekemästään videosta, jonka nähtyään moni kollega halusi liittyä liittoon. Videon myötä ihmiset myös ymmärsivät, ettei PAM ole pelkästään työpaikan ongelmatilanteita varten, ja ettei kieli ole este liitossa toimimiselle. Sewornu toivoi jäseniltä aktiivista toimintaa liitossa.

Maija Nytorp (Pirkanmaa) puhui perehdytyksestä ja sen vaikutuksesta työturvallisuuteen. Hän kertoi, että hänen työpaikallaan käytetään vuokratyöntekijöitä jonkin verran, ja perehdytys saattaa olla mitä sattuu. Lisäksi Nytorp kertoi, että hänen työpaikallaan on siivousfirma vaihtunut, ja uuden yrityksen työntekijöinä on lähes pelkästään maahanmuuttajia, joita ei myöskään välttämättä ole perehdytetty ollenkaan, ja he vain yrittävät parhaansa. Nytorp toi esiin, että perehdytystä on vaikeaa ylipäättään valvoa, ja erityisen vaikeaa se on silloin, jos välissä on kielimuuri. Perehdytyksen heikko taso vaikuttaa myös työturvallisuuteen. Nytorp esitti, että esimerkiksi AVI voisi tehdä työpaikoille pistotarkastuksia, joissa kysytään työntekijöiltä perehdytyksen saamisesta, sen riittävydestä ja ajantasaisuudesta. Työnantajilta kysyminen ei auta, koska työnantaja saattaa vastata perehdytyksen olevan kunnossa, vaikka näin ei välttämättä ole. Liitto ei välttämättä perehdytystä valvoisi, mutta voisi edistää asiaa.

Merkittiin kuulluksi puheenjohtaja Annika Rönni-Sällisen ajankohtaiskatsaus ja yleiskeskustelu, jotka toimivat päätöslausumavaliokunnan työn pohjana.

Puheenjohtajaksi vaihtui **Christa Pessi**.

8. Valtuustoaloitteista päättäminen

Todettiin, että valtuustolle on saapunut yhdeksän aloitetta, joihin hallitus on laatinut lausunnot.

Siirryttiin käsittelemään aloitteet.

Id: 3233

Luottamushenkilöiden tapahtumamajoitus PAMin kustantamana

Tausta ja perustelut:

PAM tavoiteohjelma ja toiminta painottaa yhdessä tekemistä. Slogan kuuluukin ”Yhdessä parempaa”, mutta käytänteissä tämän tarkoitus jää hiukan taka-alalle. Esimerkiksi tapahtumamajoittuminen liiton kustantamana myönnetään vain tapahtumapaikkakunnan

ulkopuolelta asuville. Tapahtumissa on aina iltaruokailu, joka ajoittuu mm. majoittujien aikataululle sopivana. Käytännössä tämä tarkoittaa, että varsinaisen tapahtumapäivän ohjelman päättymisen ja iltaruokailun väliin jää valmistautumis- ja majoittumisaikaa 1–2 tuntia. Tapahtumat järjestetään pääkaupunkiseudulle painottuvasti, jossa suuri osa myös osallistujista asuu. Yleensä päivän ohjelma päättyy klo 17–18 ja iltaruokailu alkaa noin klo 19–20. Tapahtumapaikkakunnalla asuva henkilö joutuu siis odottamaan ruokailun alkua. Ruokailu kestää yleensä noin kaksi tuntia, jonka päälle vielä kotimatkaan käytetty aika, joka voi venyä ajallisesti pitkäksi. Esimerkiksi pk-seudulla etäisyys kodin ja tapahtumapaikan välillä voi olla jopa 50 kilometri ja pahimmillaan matkoihin käytetty aika voi olla jopa 2 tuntia suuntaansa. Pääkaupunkiseudun ulkopuolen tapahtumapaikkakunnilla ei ole välttämättä toimivaa julkista liikennettä, joten kulkeminen kodin ja tapahtumapaikan välillä ilman omaa autoa voi olla jopa mahdotonta, etäisyyksistä puhumattakaan. Suomi on muuttunut päivä päivältä levottomammaksi ja yksin iltamyöhällä kotiin palava jäsenemme altistuu vaaraan, sillä väkivallan ja seksuaalirikosten uhka on ilmeinen. Aamulla ohjelma alkaa noin klo 9, jota ennen kulkeminen tapahtumapaikalle julkisilla maksimissaan se sama kaksi tuntia. Kulkeminen kodin ja tapahtumapaikan välillä vaarantaa ihmisen turvallisuuden, rasittaa ihmistä, lyhentäen riittävää unen saantia, joka puolestaan vaikuttaa vireystasoon ja altistaa terveydelle haitallisiin vaikutuksiin. Väsymys heikentää tuottavuutta ja terävyyttä esim. ryhmätöitä tehtäessä.

Esitys:

Luottamushenkilöiden tapahtumamajoitus liiton kustantamana kaikille halukkaille, asuinpaikasta riippumatta, jos tapahtumapaikan ja kodin väliseen siirtymiseen käytetty aika julkisilla kulkuvälineillä ylittää 30 minuuttia. Jos matkaan käytetty aika alittaa 30 minuuttia, niin silloin majoitusta ei kustanneta, mutta turvallinen kotimatka on tällöinkin taattava (liiton kustantama taksi).

Tapahtumilla tässä yhteydessä tarkoitetaan esimerkiksi sopimusalatoimikuntien kokouksia, puheenjohtajapäiviä, valiokuntien kokoontumisia, valtuuston kokouksia, luottamushenkilöiden hyvinvointipäiviä, täykkäreitä, aluekokouksia, jne. Pidemmät koulutukset ovat tämän aloitteen ulkopuolella. Näitä ovat mm. luottamusmieskurssit ja työsuojeluvalluutettujen kurssit. Koska tällä on kustannusvaikutuksia, niin PAMin tulisi käynnistää selvitys kustannusten arviotavaksi ja selvittää vaihtoehtoisia ratkaisuja niiden kattamiseksi.

Verkostoituminen illalla on tärkeä osa tapahtumaa ja joskus jopa parhaimmat ideat ja yhteistyösopimukset ideoidaan juuri illan tapahtumissa. Puhumme yhteisöllisyydestä ja sen tärkeydestä. PAMin slogan on ”Yhdessä parempaa” ja tätä tulisi toteuttaa kaikissa toimissamme, myös majoituksen osalta. PAMin tulee taata kaikille osallistujille tasavertaiset mahdollisuudet osallistua tapahtumiin ja niiden iltaohjelmiin. Myös jaksamiseen ja terveyteen vaikuttavat seikat on huomioitava ja täten riittävä unensaanti turvattava. Parhailaan hotellissa majoittuva saa unta 4 tuntia enemmän kuin kotona majoittuva. Uni on tärkein osa vuorokautisessa palautumisessa ja vireyden ylläpitämisessä.

Aloitetta kannattavat:

PAM - keskolaisten ammattiosasto 007 ry PAM - Helsingin Liikealan Toimihenkilöt 219 ry

PAM - PAM-Lohjan seudun Palvelualojen työntekijät 006 ry PAM - Helsingin Seudun

Kiinteistötyöntekijät 501 ry

PAM – Osuustoiminnan ammattilaiset 002 ry

013 PAM - Stockmannin osasto ry, PAM - Stockmanns avdelning rf

Hallituksen lausunto:

Aloitteessa esitetään, että kaikissa liiton tilaisuuksissa tulisi kaikilla, joiden kotimatka julkisia käyttäen ylittää 30 minuuttia, olla oikeus yöpyä liiton kustantamana. Tämä tarkoittaisi muutosta kaikkiin ja kaikkialla Suomessa järjestettäviin tilaisuuksiin. Tällä hetkellä monella ammattiosastolla on ollut käytäntönä maksaa omien jäsentensä majoituksia tai niiden osia silloin kun jäsenelle on jäänyt niistä omaa maksettavaa. Liitto on kustantanut majoituksen vain muupaikkakuntalaisille.

PAMissa tapahtumien, tilaisuuksien ja koulutuksien kulut ovat käytännössä järjestelyihin ja henkilöiden kulujen korvaamiseen liittyviä kuluja. Esimerkiksi ulkopuolisia, maksullisia asiantuntijoita käytetään vain poikkeustapauksissa. Liiton kokonaisbudjetin neljänneksi suurin (1. henkilöstökulut, 2. työttömyyskassan jäsenmaksu, 3. ICT-kulut) yksittäinen kuluerä on tilaisuuksien, tapahtumiin ja koulutuksiin liittyvät kulut, yhteensä noin 2 miljoonaa euroa. Tämä sisältää sekä kokoustila-, tarjoilu-, päiväraha-, matka- että majoituskulut. Majoituskulujen osuus on viime vuosina ollut kokonaisuudessa nousussa. Nousun taustalla on lisääntynyt lääkärintodistusperusteisten yhden hengen huoneiden käyttö. Tapahtumasta tai tilaisuudesta riippuen yhden hengen huoneita on jo lähes puolet kaikista huoneista.

Toiminta ja toimintatavat ovat muuttuneet vuosien varrella ja liiton matkustusohjesääntöä on päivitetty viimeksi vuonna 2016. Hallitus onkin päättänyt päivittää liiton matkustusohjesäännön joulukuun kokouksessaan. Tavoitteena on, että jatkossa kaikkiin liiton jäsentapahtumiin, -tilaisuuksiin ja -koulutuksiin sovelletaan yhtä yhtenäistä ohjeistusta. Samalla tarkastellaan koko kokonaisuutta kokonaistalouden ja toiminnan tarpeiden näkökulmasta.

Päätösesitys:

Valtuusto merkitsee aloitteen ja hallituksen lausunnon tiedoksi.

Petri Leskelä (Helsinki-Uusimaa) kertoi, että aloite on hänen oman ammattiosastonsa tekemä, eikä osasto ollut tyytyväinen hallituksen lausuntoon, jossa ei huomioida lainkaan kustannuksia, joita aloitteessa esitetyt toimenpiteet toisivat. Leskelän omien laskelmien mukaan esimerkkinä koko Helsinki-Uusimaan alueen valtuustoryhmän osalta kustannukset majoitusten osalta olisi noin 2500 euroa per valtuuston kokous. Ei siis puhuta kovinkaan merkittävästä summasta ja tämä on pieni hinta turvallisuudesta. Leskelä totesi, että illalla kotimatalla on riski altistua väkivallalle ja nyt kustannukset menevät turvallisuuden edelle. Ja mihin unohtuu teema ”tehdään yhdessä”? Leskelä ehdotti vielä lopuksi, että jätetään alkoholitarjoilu pois ja majoitetaan niillä kustannuksilla kaikki hotelliin.

Päätös: Valtuusto merkitsi aloitteen ja hallituksen lausunnon tiedoksi.

Id: 3232**Rästimaksujen nopeampi tarkistus****Tausta ja perustelut:**

Työelämä on nykyisin pätkissä tehtävää, jakaantuen lukuisille eri työnantajille. Tämän johdosta jäsen ei siis tiedä, että jäsenmaksu on jäänyt maksamatta eikä jäsen osaa sitä välttämättä palkkakuitista tarkistaa. Harvoin jäsen tietää edes, että se pitäisi itse laskea ja maksaa, jos sitä ei automaattisesti peritä palkasta. Jäsenen vaihtaessa työpaikkaa, työnantaja ei muistuta jäsenyyden maksusta eikä jäsen sitä edes ymmärrä, ettei se ole automaattinen

toiminta. Tämän johdosta jäsen ei edes huomaa jäsenmaksun olevan maksamatta, kunnes PAM on yhteydessä ja summa on usein jo niin suuri, että jo se pelästyttää jäsenen ja maksu jää maksamatta.

Esitys:

Ammattiosasto PAM705 esittää, että PAM pyrkisi tekemään maksamattomien jäsenmaksujen tarkistuksen vähintään 4 krt vuodessa, jotta mahdollinen korvaussumma ei tule jäsenelle liian kalliiksi.

Tapauskohtaisesti jäsenmaksun voisi jopa jättää perimättä, jos jäsen on joutunut työttömäksi tai on sattunut jotain muuta jäsenestä johtumatonta, jonka vuoksi maksua ei ole voitu suorittaa.

Lisäksi ammattiosasto PAM705 edellyttää, että PAM pyrkii nostamaan asiaa aktiivisesti esiin ja informoimaan, että maksusta on mahdollista tehdä maksusuunnitelma ilman että jäsenyys katkeaa.

705 PAM - hotelli- ja ravintola-alan Tampereen osasto ry

Hallituksen lausunto:

PAMissa kehitetään parhaillaan palveluja sekä järjestelmiä. Kehittämiseen osallistuu useita eri yksiköiden asiantuntijoita sekä ulkopuolisia konsultteja. Yksi tärkeimmistä teemoista on rästityksen kehittäminen ja siihen liittyvien prosessien nopeuttaminen. Rästityksessä on monta erilaista kokonaisuutta, jotka tulee huomioida rästityksen kehittämisessä ja rästitys syklin nopeuttamisessa. Työnantajaperinnän osalta suurin osa työnantajista selvittää jäsenmaksuja keskimäärin neljännesvuosittain mistä johtuen puuttuvia jäsenmaksuja ei voida kartoittaa työnantajaperinnässä olevilta jäseniltä ennen, kuin työnantajien selvitykset on käsitelty.

Rästitystä on kehitetty muistuttamalla jäseniä jäsenmaksuista tekstiviestein ennen varsinaisen perintäkirjeen lähetystä. Tekstiviestit ovat tavoittaneet hyvin, sillä olemme saaneet pienennettyä poistettavien jäsenten määrää tehokkaasti näiden avulla. Näiden tekstiviestien yhteydessä pyydämme jäsenen yhteydenottoa jäsenpalveluumme, mikäli hän tarvitsee apua jäsenmaksujen laskemiseen tai tarkasteluun. Jäsenpalvelumme ehdottaa myös tässä yhteydessä maksusuunnitelmaa jäsenelle, mikäli jäsen ei kykene maksamaan kaikkia kertyneitä rästimaksuja yhdellä kertaa. Lisäksi pyrimme kontaktoimaan tekstiviestien lisäksi potentiaalisimmat jäsenet puhelimitse.

Nykyjärjestelmät eivät tue tällä hetkellä nopeampaa maksumuistutusta. Järjestelmäkehityksessä tutkitaan myös robotiikan mahdollisuuksia ja niitä keinoja, miten jäsentä pystyttäisiin tiedottamaan puuttuvista jäsenmaksuista jo varhaisessa vaiheessa.

Tutkimme myös mahdollisuuksia PAM verkkosivujen kehittämiseksi, jotta jäsenet saisivat helpot täsmäohjeet jäsenmaksujen maksamiselle sekä palkkakuittien tarkastelulle. Kartoitamme erilaisia viestinnän keinoja (mm. kuvitukset, videot), jotta ohjeistukset selkeytyisivät jäsenyysmaksujen osalta.

Päätösesitys:

Valtuusto merkitsee aloitteen ja hallituksen lausunnon tiedoksi.

Päätös: Valtuusto merkitsi aloitteen ja hallituksen lausunnon tiedoksi.

Id: 3231

Vuokratyöntekijöiden työturvallisuus

Tausta ja perustelut:

Vuokratyöntekijöiden perehdytys on useasti puutteellista. Asiat käydään hyvin nopeasti läpi tai tuskin ollenkaan. Varsinkin sellaiset työvuorot, joihin mennään hälytettynä hyvin kiireellisesti. Kiireellisyydestä johtuen työturvallisuuteen liittyvät asiat jäävät käymättä läpi ja turvallisuusvälineiden jakaminen on puutteellista. Työpaikalla mahdollisia turvallisuusvälineitä pidetään vain esihenkilöiden saatavilla ja aina esihenkilöt eivät ole paikalla, kun vuokratyöntekijät tulevat töihin.

Esitys:

Ammattiosasto esittää, että ammattiliitto tekisi työsuojeluvaltuutettujen kanssa yhteistyössä kampanjan koskien vuokratyöntekijöiden turvallisuusasioita sekä kohtelua. Kampanjassa olisi erityisen tärkeää huomioida nuoret ja maahanmuuttaja työntekijät.

702 PAM - hotelli- ja ravintola-alan Turun osasto ry

Hallituksen lausunto:

Aloitteen tekijät kiinnittävät huomiota tärkeään asiaan. Vuokratyöntekijöiden työturvallisuus on heikommalla tasolla kuin yritykseen suoraan työsuhteessa olevalla henkilöstöllä. Työtapaturmavakuutuskeskuksen tilastojen mukaan vuokratyöntekijöiden tapaturmataajuus on jo vuosien ajan ollut yli kaksinkertainen suhteessa muihin (tapaturmataajuus=tapaturmien lukumäärä miljoonaa työtuntia kohti).

Vuokratyöntekijöiden turvallisuudesta huolehtiminen kuuluu sekä henkilöstöyritykselle että käyttäjäyritykselle. Käyttäjäyrityksen katsotaan olevan päävastuussa työturvallisuudesta, koska se johtaa ja valvoo työtä ja työpaikan olosuhteet ovat tosiasiaa sen määräysvallassa.

Käyttäjäyrityksen tulee toimia yhteistyössä henkilöstöyrityksen kanssa ja antaa sille tarvittavat tiedot.

Henkilöstöyrityksellä on yleisvastuu työturvallisuusasioiden hoitamisessa. Sen perusteella henkilöstöyrityksen on selvitettävä, että käyttäjäyritys kykenee täyttämään työturvallisuuteen liittyvät velvollisuudet ja että työ käyttäjäyrityksen tiloissa ja laitteilla voidaan suorittaa asianmukaisesti ja turvallisesti.

Työturvallisuuteen perehdyttäminen tulee aloittaa jo henkilöstöyrityksessä ja sen tulee varmistua pätevyyksistä ja soveltuvasta työkokemuksesta ennen kuin työntekijä lähetetään käyttäjäyritykseen. Henkilöstöyrityksen ja käyttäjäyrityksen välille tarvitaan siis tiivis yhteistyö. Ongelmia osaamisen varmistamisessa voi tulla, kun syystä tai toisesta tilataan työntekijä, joka ei ole ennestään työskennellyt käyttäjäyrityksessä tai kun työtehtävä vaihtuukin kesken työvuoron. Näissäkin kiiretilanteissa perehdytysajasta ei saa säästää.

Edistyneissä yrityksissä työntekijät otetaan aktiivisemmin mukaan työturvallisuuden kehittämiseen ja sovitaan perehdytyksestä, jos esihenkilö ei ole paikalla. Jokaisessa työvuorossa tulisi olla joku kokenut henkilö opastamassa uusi työntekijä alkuun ja

antamassa mahdolliset suojavarusteet.

Työmarkkinaosapuolet ovat kokeneet vuokratyön turvallisuuden parantamisen tärkeäksi ja Työturvallisuuskeskuksen palveluryhmä on tuottanut aiheeseen turvallisuusoppaan 2024: <https://ttk.fi/tyoturvallisuus/toimialakohtaista-tietoa/henkilostovuokraus/>

On tärkeää, että kaikki henkilöstönedustajat tutustuvat aiheeseen ja ehdottavat omalle työnantajalleen erityisesti vuokratyön turvallisuuteen ja perehdyttämiseen sopivien työpaikkakohtaisten ohjeiden laadintaa yhteistoiminnassa työsuojeluvaltuutettujen kanssa.

Koska vuokratyöryhtymä on noudatettava käyttäjäryhtymässä tehtävään työhön sovellettavaa työehtosopimusta, on mahdollista myös sopia työehtosopimuksessa määräyksiä, jota edesauttavat aloitteessa mainittujen oikeuksien toteutumista vuokratyöntekijöille.

Päätösesitys:

Valtuusto päättää siirtää aloitteen kaikkien sopimuslatoimikuntien käsiteltäväksi.

Simo Helvola (Helsinki-Uusimaa) kertoi oman kokemuksen vuokratyöstä vuodelta 2018, kun hän oli aloittanut ammattiin valmistumisen jälkeen työelämässä. Hänelle annettiin käytetyt työkengät ja käytetyt työvaatteet ja perehdytys työhön oli olematon. Työkavereillakaan ei ollut aikaa perehdyttää oman työn ohessa. Helvola totesi, että kun työntekijällä ei ole varaa ostaa kunnollisia työvaatteita, on loukkaantumisen riski suuri. Ylipäättään vuokratyössä työturvallisuudessa ja perehdytyksessä on niin paljon puutteita, että asiaan on puututtava.

Päätös: Valtuusto päätti siirtää aloitteen kaikkien sopimuslatoimikuntien käsiteltäväksi.

Id: 3230

Lapsiperheiden vanhempien jaksaminen hallituksen suunniteltujen leikkausten myötä

Tausta ja perustelut:

Hallitus on kaavaillut hoitovapaan lyhentämistä 3 vuodesta kahteen vuoteen. Leikkaus heikentää työssäkäyvien vanhempien jaksamista sekä rasittaa jo nyt ääri rajoilla olevaa varhaiskasvatusta.

Turvattaisiin lapselle ja vanhemmille pidempi kotonaoloaika ennen lapsen siirtymistä varhaiskasvatuksen/perhepäivähoidon piiriin.

Esitys:

Ammattiosasto esittää, että PAMin pitää ryhtyä toimenpiteisiin turvaamaan lapsen kotonaolomahdollisuus sekä näin ollen huolehtia vanhempien mahdollisuus olla lapsen kanssa kotona mahdollisimman pitkään. Näin turvataan perheille onnellinen alku elämälle.

702 PAM - hotelli- ja ravintola-alan Turun osasto ry

Hallituksen lausunto:

PAM tunnustaa aloitteentekijän esittämän huolen aiheelliseksi, mutta haluaa samalla

korostaa, että maan hallitusohjelmassa ei ole linjauksia hoitovapaan tai kotihoidon tuen lyhentämisestä. Julkisessa keskustelussa kuitenkin nousee ajoittain esille kysymys naisten työmarkkina-aseman ja palkkatasa-arvon parantamisesta. Tällöin keskustelua käydään erityisesti kotihoidon tuen lyhentämisestä, ei hoitovapaan.

PAM on samaa mieltä siitä, että vahvan ja turvallisen siteen luominen lapseen varhaisvuosina on ratkaisevan tärkeää lapsen hyvinvoinnille ja kehitykselle. PAM on myös iloinen siitä, että nykyinen perhevapaamalli mahdollistaa molemmille vanhemmille tärkeän mahdollisuuden olla tiiviisti mukana lapsen ensimmäisissä elinvuosissa ja hoitaa häntä aina 2-vuotiaaksi asti. Tämä tukee perheen yhteistä aikaa ja lapsen tasapainoista kasvua.

PAM pitää kotihoidon tuen lyhentämistä tärkeänä erityisesti naisten työmarkkina-aseman näkökulmasta. Kotihoidon tukea käyttävät enimmäkseen naiset, mikä heikentää heidän palkkakehitystään, uramahdollisuuksiaan ja eläkekertymänsä. Pitkät poissaolot työelämästä lisäävät sukupuolten välistä epätasa-arvoa, ja siksi PAM katsoo, että kotihoidon tuen lyhentäminen tukisi sukupuolten välistä tasa-arvoa työelämässä.

Kelan tilastot kertovat kotihoidon tuen jakautumisesta. Vuonna 2022 kotihoidon tuen saajien määrä laski ensimmäistä kertaa alle 80 000 henkilön. Vuoden 2022 aikana kotihoidon tukea maksettiin 79878 henkilölle yhteensä 97577 lapsesta. Joulukuun 2022 lopussa tuen piirissä oli 45551 lasta, ja tuki kattoi 36 prosenttia yhdeksän kuukauden ikäisistä kaksivuotiaisiin lapsiin. Maakunnittain tuen piirissä olevien lasten osuus vaihteli 31–44 prosentin välillä, pienimmän osuuden ollessa Lapissa ja suurimman Keski-Pohjanmaalla. (Kelan tilastot 2022)

Kotihoidon tuen lyhentämistä ja porrastamista on käsitelty myös sosiaaliturvakomitean välimietinnössä. Komitea katsoo, että kotihoidon tuen porrastaminen ja lyhentäminen voisivat edistää naisten nopeampaa paluuta työelämään ja vahvistaa sukupuolten välistä tasa-arvoa. Tämä voisi myös kannustaa isien suurempaa osallistumista lastenhoitoon, mikä tukisi vanhemmuuden tasaisempaa jakautumista.

Lisäksi PAM on korostanut lasten oikeutta varhaiskasvatukseen, erityisesti maahanmuuttajalasten ja haastavissa olosuhteissa elävien lasten kohdalla. Suomessa varhaiskasvatus on laadukasta ja tukee lasten sosiaalista ja kognitiivista kehitystä. Varhaiskasvatusympäristö antaa lapsille hyvät eväät tulevaisuutta varten ja auttaa tasoittamaan mahdollisia lähtökohtien eroja. Kotihoidon tuen lyhentäminen voisi osaltaan myös edistää lasten varhaista osallistumista varhaiskasvatukseen, mikä hyödyttää sekä lapsia että heidän perheitään.

On tärkeää huomioida, että varhaiskasvatuksen kriisi ei saa johtaa palveluiden heikentymiseen. Päinvastoin on löydettävä keinoja varhaiskasvatuksen palveluiden saatavuuden ja laadun parantamiseen. Kriisin keskelläkin on olennaista turvata kaikille lapsille korkealaatuinen varhaiskasvatus, joka tukee heidän kehitystään ja antaa tasavertaiset mahdollisuudet elämään.

PAM edistää toimia, joilla tuetaan lapsiperheiden vanhempien jaksamista työpaikoilla paikallisten ratkaisujen avulla sekä varmistamalla laadukkaat ja kaikille saavutettavat varhaiskasvatuspalvelut. Tavoitteena on kehittää hoitovapaan etuuksia siten, että ne parantavat vanhempien mahdollisuuksia sovittaa yhteen lastenhoidon ja työelämän vaatimukset sekä vahvistavat heidän työmarkkina-asemaansa. Lisäksi tulemme varmistamaan vaikuttamistyöllämme, että nämä toimet edistävät sukupuolten tasa-arvoa työelämässä ja että keskustelu pysyy hoitovapaaetuuksien ympärillä, eikä laajene koskemaan työsopimuslaissa kirjattua oikeutta hoitovapaaan.

Päätösesitys:

Valtuusto merkitsee aloitteen ja hallituksen lausunnon tiedoksi.

Päätös: Valtuusto merkitsi aloitteen ja hallituksen lausunnon tiedoksi.

Id: 3229

Vuokratyöntekijöiden työterveyshuollon parantaminen**Tausta ja perustelut:**

Vuokratyöyrityksen pitäisi tarjota työterveyspalvelut kaikille.

Vuokratyöyrityksillä on erilaisia käytäntöjä vuokratyöntekijöille, mutta yhdessäkään vuokratyöyrityksessä ne eivät ole tasavertaisia vs. suoraan yrityksen kirjoilla olevien työntekijöiden kanssa. Esimerkiksi vuokratyöntekijä voi tehdä saman määrän tunteja viikossa kuin yrityksen kirjoilla oleva työntekijä, mutta vuokratyöntekijällä ei ole työterveyshuoltoa.

Esitys:

Ammattiosasto esittää, että vuokratyöntekijöiden työterveyshuolto tulisi voimaan 6 kk päästä eikä niin, että se laskettaisiin työvuorojen määrän mukaan. Huomioidaan mahdolliset työsuhdekateamiset, jos vuokratyöntekijä tekee samaan yritykseen työvuoroja. Työterveyshuolto ei häviäisi mahdollisten katkeamisten johdosta.

702 PAM - hotelli- ja ravintola-alan Turun osasto ry

Hallituksen lausunto:

Vuokratyöntekijän työterveydenhuollon järjestäminen on työvoimaa luovuttavan työnantajan eli vuokratyönantajan vastuu. Käyttäjäryitys vastaa vain omien suoraan työsuhteessa olevien työntekijöiden työterveyshuollosta. Työnantaja saa päättää järjestääkö työntekijöilleen lakisääteisen, vai laajemman työterveyshuollon. Tästä syystä käytännössä samaa työtä tekevien työntekijöiden kesken voi olla eroja työterveyshuollon palveluissa.

Käyttäjäryityksen työterveyshuolto tekee käytännössä työpaikkaselvityksen ja heidän on toimitettava riittävät ja ajantasaiset tiedot työntekijöiden työtehtävistä ja työpaikan terveydellisistä olosuhteista myös vuokratyönantajan työterveyshuollolle. Näin kaikki samat lakisääteiset tarkastukset, kuten altistumisen seuranta erityistä sairastumisen vaaraa aiheuttavissa töissä, on mahdollista tehdä myös vuokratyöntekijöille. Vuokratyönantaja vastaa työntekijänsä työkyvyn seurannasta ja arvioinnista.

Käyttäjäryityksen työpaikkaselvityksessä sekä työturvallisuuslain mukaisessa vaarojen arvioinnissa on otettava huomioon myös vuokratyönä tehty työ, ja vuokratyössä sattuneet työperäiset sairastumiset ja työtapaturmat. Koska vuokratyöntekijän työnantaja on eri kuin käyttäjäryityksessä suoraan työskentelevien, voi työterveyshuolto olla järjestetty eri tavalla. Käyttäjäryityksen on kuitenkin ilmoitettava vuokratyön käytön aloittamisesta omaan työterveyshuoltoon ja työsuojeluvaltuutetulle. Näin työsuojeluvaltuutetulla on mahdollisuus valvoa työpaikallaan, että yhteistyö vuokratyönantajan ja käyttäjäryityksen välillä toteutuu

käytännössä. Henkilöstön edustajien on tärkeää varmistaa, että kun vuokratyövoimaa käytetään, vuokratyöyrityksen työterveyshuollolle annetaan kaikki tarpeellinen tieto.

Koska vuokratyöyrityksen on noudatettava käyttäjäryityksessä tehtävään työhön sovellettavaa työehtosopimusta, on mahdollista sopia työehtosopimuksessa määräyksiä, jota edesauttavat, että kaikkien käyttäjäryityksen työntekijöiden työterveyshuolto olisi mahdollisimman yhdenmukainen.

Päätösesitys:

Valtuusto päättää siirtää aloitteen kaikkien sopimuslatoimikuntien käsiteltäväksi.

Päätös: Valtuusto päätti siirtää aloitteen kaikkien sopimuslatoimikuntien käsiteltäväksi.

Id: 3228

Työvaatteiden huoltamisesta syntyneet kulut kotona

Tausta ja perustelut:

Työpaikoilla on hyvin erilaisia käytäntöjä työvaatteiden huoltamisesta aiheutuneista kustannuksista. Käytännöt eriarvoistavat ihmisiä eri työpaikoilla, monesti myös vuokratyöntekijät joutuvat itse kustantamaan työvaatteiden huollon tai käyttämään omia vaatteita.

Esitys:

Ammattiosasto esittää, että käydään keskustelua vuokratyöntekijöiden aseman parantamisesta tässä asiassa. Liiton tulisi tukea luottamushenkilön mahdollisuutta sopia paikallisesti työvaatteiden huollon aiheutuneista kustannuksista työntekijöille (sähkö, vesi, kulunut aika ja pesuaineet).

702 PAM - hotelli- ja ravintola-alan Turun osasto ry

Hallituksen lausunto:

Palvelualojen työehtosopimuksissa on työasuja koskevia määräyksiä, joiden mukaan pääsääntöisesti työnantaja hankkii käyttökelpoisen työasun sekä vastaa niiden huollosta ja sen kustannuksista. Usein paikallisesti on kuitenkin sovittu perushuolto (kuten pesu) työntekijän tehtäväksi, josta maksetaan erillinen korvaus. Käytännöt työvaatteiden huollosta ja sen korvauksesta vaihtelevat johtuen eri yrityksissä sovitusta käytännöistä.

Vuokratyöntekijään noudatetaan käyttäjäryityksessä tehtävään työhön sovellettavaa työehtosopimusta, joten työasuja koskevia määräyksiäkin on sovellettava sellaisenaan. Koska vuokratyöntekijän työnantaja on eri kuin käyttäjäryityksessä suoraan työskentelevien, voi työasut ja niiden huollosta sovitut käytännöt olla erilaisia.

Käyttäjäryitykseen valittu luottamusmies tai työsuojeluvaltuutettu edustaa käyttäjäryityksen työntekijöitä ja vastaavasti vuokratyöyritykseen valittu henkilöstön edustaja edustaa vuokratyöntekijöitä. Näin ollen erityisesti käyttäjäryitysten ja vuokratyöntekijöiden työasujen huollosta sovitut käytännöt voivat olla hyvin erilaisia.

Mikäli työasu on katsottavissa suoja- tai turvavaatetuksiksi, niin silloin on muistettava, että vuokratyöntekijöiden turvallisuudesta huolehtiminen kuuluu sekä henkilöstöyritykselle että käyttäjäyritykselle. Käyttäjäyrityksen katsotaan olevan päävastuussa työturvallisuudesta, koska se johtaa ja valvoo työtä ja työpaikan olosuhteet ovat tosiasiaa sen määräysvallassa.

Käyttäjäyrityksen on ilmoitettava vuokratyön käytön aloittamisesta omaan työterveyshuoltoon ja työsuojeluvaltuutetulle. Näin työsuojeluvaltuutetulla on mahdollisuus valvoa työpaikallaan, että yhteistyö vuokratyönantajan ja käyttäjäyrityksen välillä toteutuu käytännössä. Vaikka työvaatetuksessa ja sen huollon järjestämisessä ei olisi kyse työturvallisuudesta, niin tietojen vaihto yritysten välillä on aina mahdollista. Siinä luottamusmiehen ja työsuojeluvaltuutetun kannattaa olla aktiivisia ja siten edesauttaa, että käytännöt työvaatteiden ja niiden huollon osalta olisivat mahdollisimman tasapuolisia kaikkien käyttäjäyrityksessä työtä tekevien kesken. Koska vuokratyönantajan on noudatettava käyttäjäyrityksessä tehtävään työhön sovellettavaa työehtosopimusta, on sinänsä mahdollista sopia työehtosopimuksessa määräyksiä, jota edesauttavat, että käyttäjäyrityksessä työtä tekevien työasukäytännöt olisivat mahdollisimman yhdenmukaisia.

Päätösesitys:

Valtuusto päättää siirtää aloitteen kaikkien sopimusaloitelmien käsiteltäväksi.

Päätös: Valtuusto päätti siirtää aloitteen kaikkien sopimusaloitelmien käsiteltäväksi.

Id: 3227

Aloite kaupan alan työehtosopimuksen päivittämiseksi harjoittelijan palkkausta koskeviin ehtoihin

Tausta ja perustelut:

Nykytilanteessa työnantaja voi maksaa harjoittelijan palkkaa jopa vuoden ajan. Tämä ei ole perusteltua työntekijän osaamisen ja tehtävissä kehittymisen näkökulmasta. Nyt luotamme työnantajien pelisilmään ja hyvään tahtoon siinä, että eivät hyväksikäyttäisi tätä vuoden harjoitteluajaa halvemmän työvoiman puitteissa. Kaupan myyjäksi ei tarvitse harjoitella kokonaista vuotta. Harjoittelijan palkalla olevia työntekijöitä voidaan käyttää uusien perehdyttämiseen tai siirtää haastavampiin työtehtäviin (esim. Neuvonta/info/osasto).

Esitys:

005 PAM - liikealan Vaasan seudun osasto esittää seuraavanlaisia muutoksia kaupanalan TESIin:

Harjoitteluajan rajoittaminen:

Harjoittelijan palkkaa voisi maksaa enintään kuuden kuukauden ajan. Jos työntekijä työskentelee keskimäärin vähintään 20 tuntia viikossa kolmen kuukauden jakson aikana, voidaan olettaa, että ei ole perustetta olla maksamatta täyttä palkkaa. Tämän jälkeen työntekijän osaamisen pitäisi olla riittävällä tasolla täysipalkkaiseen työsuhteeseen siirtymiseen.

Kehityskeskustelu kolmen kuukauden jälkeen:

Kolmen kuukauden harjoittelujakson jälkeen työnantajan ja työntekijän tulisi käydä kehityskeskustelu, jossa arvioidaan työntekijän osaaminen. Työntekijällä tulisi olla oikeus pyytää mukaan luottamusmies tai ammattiliiton edustaja, jos luottamusmies puuttuu.

Arvioinnin tulee perustua työpaikan yhteisesti laatimiin työn vaatimuksiin, jotka ovat työntekijän tiedossa.

Työnantajan vastuulla on perehdyttää työntekijä ja varmistaa tämän osaaminen.

Tämä aloite pyrkii varmistamaan oikeudenmukaisemman palkkauksen ja kannustamaan työntekijöiden osaamisen kehittämistä. Lisäksi uskomme, että nämä muutokset parantavat alan houkuttelevuutta ja kilpailukykyä. Uskomme, että tämä muutos lisää työntekijöiden motivaatiota ja sitoutumista sekä parantaisi työpaikan yleistä ilmapiiriä.

005 PAM - liikealan Vaasan seudun osasto - PAM - Vasanejdens handels ry

Hallituksen lausunto:

PAMin ja Kaupan liiton välillä on käynnissä kaupan alan palkkausjärjestelmän uudistamista käsittelevä työryhmäyhteistyö, jonka yhtenä tavoitteena on jatkossa tunnistaa ja erotella nykyistä paremmin työn vaativuuteen liittyviä tekijöitä, joiden perustella työntekijän vähimmäispalkka jatkossa määräytyisi. Harjoittelijan palkkamääräykset ovat osa tätä kokonaisvaltaista palkkausjärjestelmämuudistusta ja tulee siten huomioida osana kokonaisuutta.

Päätösesitys:

Valtuusto päättää siirtää aloitteen kaupan sopimusaloimikuntien käsiteltäväksi.

Päätös: Valtuusto päätti siirtää aloitteen kaupan sopimusaloimikuntien käsiteltäväksi.

Id: 3226

Ammattiosaston määräytyminen jäsenyydessä

Tausta ja perustelut:

On tiedostettu epäselvyyksiä millä määrityksillä jäsen liitetään mihin ammattiosastoon, kun hän liittyy Palvelualojen ammattiliittoon tai siirtyy paikkakunnalta toiselle.

Asia on noussut esille luottamusmiesten, osastoaktiivien sekä jäsenten keskuudessa erinäisissä tilanteissa, joissa taustalla on uuden jäsenen rekrytointi, ammattiosaston järjestämä tapahtuma, muutto toiselle paikkakunnalle.

Esitys:

PAM Pääkaupunkiseudun Siivous- ja toimitilapalvelut ry esittää, että Palvelualojen ammattiliitto määrittelee yhdenmukaisen ohjeistuksen uusien sekä olemassa olevien jäsenten ammattiosaston määrittämisessä myös alueilla, joissa on useampi saman TES alan ammattiosasto.

555 PAM - Pääkaupunkiseudun Siivous- ja Toimitilapalvelut ry

Hallituksen lausunto:

Jäsenen oma tahto on aina ensimmäinen ammattiosaston valintaperuste.

Jäsenrekisterissä noudatetaan yleistä ohjeistusta ammattiosastoon liittämisessä. Mikäli jäsen ei ole merkinnyt liittymislomakkeeseen osastoa, valitaan se jäsenen ammattialan, sopimusalan, työehtosopimuksen, työnantajan, asuin- tai työpaikkakunnan mukaan. Ammattiosasto voidaan kuitenkin muuttaa jälkikäteen, mikäli jäsen näin itse toivoo.

Päätösesitys:

Valtuusto merkitsee aloitteen ja hallituksen lausunnon tiedoksi.

Maria Juntunen (Helsinki-Uusimaa) totesi, että aloite on hänen oman ammattiosastonsa tekemä, eikä osasto ollut täysin tyytyväinen hallituksen lausuntoon. Osasto on pyytänyt hallitukselta lisäselvitystä ja odottaa vastausta. Juntunen totesi, että liitto on siirtänyt joitain vanhoja jäseniä osastosta toiseen jäsenen muutettua alueelta toiseen. Asiasta on tullut jäsenelle kirje, mutta eikö ensin olisi pitänyt tiedustella jäsenen halukkuutta osaston vaihtoon? Kaikille ei ole ihan sama mihin osastoon kuuluu. Osa voi kokea osastomuutoksen negatiivisena asiana.

Päätös: Valtuusto merkitsi aloitteen ja hallituksen lausunnon tiedoksi.

Id: 3225

Lakkoavustus alle neljän tunnin työvuoroon

Tausta ja perustelut:

PAMin jäsen voi lakon aikana hakea lakkoavustusta, jos hänellä olisi ollut vähintään neljän (4) tunnin työvuoro lakkokohteessa lakkopäivänä.

Kiinteistöpalvelualalla - erityisesti siivouksessa - työtä tehdään työpäivän aikana useissa erikokoisissa ja ajallisesti vaihtelevissa kohteissa. Kohteelle mitoitettu työaika voi vaihdella 15 minuutista täyteen työpäivään. Jos lakko on rajattu vain tiettyyn kohteeseen ja tämän kohteen työaika on alle neljä tuntia, lakkoon osallistuva jäsen menettää käytännössä lakkokohteen palkan lakkopäivältä/-päiviltä saamatta niistä mitään korvausta. Lakon ulkopuolelle rajatut työkohteet tehdään lakonkin aikana normaalisti. Ongelma on tullut esille jossain muodossa lähes kaikissa kiinteistöpalvelualan lakkoaloissa.

Neljän tunnin vaatimus asettaa siivoojat eriarvoiseen asemaan, koska pieniä kohteita siivoavat eivät ole oikeutettuja minkäänlaiseen avustukseen, vaikka ansionmenetystä voi kertyä varsinkin pidemmissä lakoissa useita tunteja. Kiinteistöpalvelualan työkohteiden pirstaleisuus ja niiden mitoitus ei ole työntekijän kontrollissa.

Kiinteistöpalvelualan palkat ovat matalat, joten järjestöllisen valmiudenkin näkökulmasta olisi järkevää, että lakkoon osallistumisesta ei tehtäisi taloudellista kysymystä. Siivoojan on lakkopäivänäkin siivottava kohteet, jotka eivät ole lakonalaista työtä – saamalla lakkoavustuksen työntekijä todennäköisemmin pysyisi lakon alaisista kohteista pois.

Esitys:

PAM-Pohjois-Karjalan osasto ry 721 esittää, että työntekijä, jolla olisi alle neljän tunnin työvuoro lakkokohteessa lakkopäivänä on oikeutettu avustukseen, joka on suuruudeltaan 50 % täydestä lakkoavustuksesta.

Hallituksen lausunto:

Kiinteistöpalvelualan lakkoja toteutettiin laajasti TES-kierroksella 2023 ja rajatummin SAK:n PainavaSyy -kampanjan aikana syksyllä 2023 ja keväällä 2024. Tätä ennen järjestölliset toimet alalla ovat olleet enimmäkseen työpaikkakohtaisia spontaaneja mielenilmauksia, joiden toteuttaminen ei oikeuta lakkokorvauksiin.

Aloitteessa kuvattuja ongelmia havaittiin erityisesti kevään 2023 ensimmäisessä lakkoallossa, jossa lakkokohteet valittiin työpaikkakohtaisesti ja yrityksissä oli samanaikaisesti toimipaikkoja lakossa ja toimipaikkoja rajattuna lakon ulkopuolelle. Tällöin samalle henkilölle saattoi lakon aikana osua työkohteita, jotka ovat lakossa ja lakon ulkopuolella. Tämä tilanne asetti työntekijän vaikeaan asemaan, kun hallituksen päätöksessä lakkokorvauksen ehtona oli palkanmenetys vähintään neljän tunnin ajalta.

Toisessa lakkoallossa vastaavia ongelmia ei enää ollut juurikaan, koska silloin lakkokohteina oli kokonaisia yrityksiä ja lakko koski kaikkia heidän toimintojaan. Ainoastaan poikkeusluvilla, joitain yritysten erityisen kriittisiä toimintoja rajattiin lakon ulkopuolelle.

PAMin lakkokorvausten taso ja maksatuksen kriteerit määritellään jokaisessa hallituksen lakkopäätöksessä erikseen. Erityistä neljän tunnin sääntöä ei siis ole missään määritelty pysyväksi toimintatavaksi, vaan se on ollut arvio sellaisesta palkanmenetyksestä, joka lakkopäivinä laajasti realisoituu ja josta on syytä maksaa lakkokorvaus jäsenen lakosta aiheutuvaa palkanmenetystä kompensoimaan.

Hallitus toteaa, että aloitteessa kuvattu huoli jäsenistön tasapuolisesta kohtelusta lakkojen aikana on todellinen ja asia pyritään huomioimaan mahdollisissa tulevissa lakkopäätöksissä.

Päätösesitys:

Valtuusto merkitsee aloitteen ja hallituksen lausunnon tiedoksi.

Milla Sundell (Itä-Suomi) kertoi, että aloite on hänen oman ammattiosastonsa tekemä, eikä osasto ollut tyytyväinen hallituksen lausuntoon. Sundell totesi, että kiinteistöpalvelualalla on paljon rikkiäisiä työpäiviä ja työvuorot saattavat olla vain kahden tunnin mittaisia eri kohteissa. Jos kohteista vain yksi on lakossa, henkilö ei saisi korvausta lainkaan. Lakkoavustus kuuluisi myös alle neljän tunnin työvuoroa tekeville. Miksi hallitus lausunnossaan vain pyrkii ottamaan aloitteessa esitetyn huolemme huomioon ja miksi se ei tule huomioimaan huoltamme? Eiväthän työntekijäkään pyri olemaan lakossa, vaan ovat lakossa. PAM korostaa toiminnassaan oikeudenmukaisuutta ja tasa-arvoa. Tässä se ei valitettavasti näy. Toiset saavat lakosta hyvän mielen ja korvauksen, kun taas toiset saavat hyvän mielen ja kymppien loven lompakkoon.

Päätös: Valtuusto merkitsi aloitteen ja hallituksen lausunnon tiedoksi.

Todettiin, että valtuustolle tehdyt aloitteet on käsitelty ja ne lähetetään eteenpäin valmisteluun päätettyjen linjausten mukaisesti.

Todettiin myös, että viime valtuuston kevätkokouksen aloitteiden päätösten seuranta löytyy Aloiterekisteristä liiton verkkosivuilta pam-aloitteet.requeste.com/customerui

9. Vuoden 2025 toimintasuunnitelma

Seuraavaksi kuultiin toiminnanjohtaja **Heidi Lehikoisen** alustus vuoden 2025 toimintasuunnitelmasta.

Puheenjohtaja avasi keskustelun.

Laura Hyppölä (Helsinki-Uusimaa) kiitti toimintasuunnitelman ulkoasun selkeyttä. Hän totesi myös tavoiteohjelman seurannan olevan hyvä asia. Hyppölä kertoi hyödyntävänsä toimintasuunnitelmaa omassa työssään ja toivoi, että myös hänen oma ammattiosastonsa hyödyntää sitä tehdessään toiminnan suunnittelua tavoiteohjelman mukaisesti.

Lotta Alaye (Pirkanmaa) kysyi millä tavalla nuorten toimintaan panostetaan ensi vuoden aikana? Lisäksi hän totesi, että kun nuoret aktiivit ovat lähes kaikessa mukana, niin osaavatko muut liiton aktiivit kertoa nuorten toiminnasta nuorille jäsenille?

Järjestöjohtaja **Risto Kalliorinne** kommentoi Alayelle, että nuorten toimintaa panostetaan ja tavoiteohjelmassa on vuosien 2024–2027 tavoitteena tavoite nro 7. PAMin opiskelijajäsenten määrä kasvaa ja tavoite nro 8. PAMin sopimusalojen työpaikoilla alle 31-vuotiaiden luottamustehtävissä toimivien henkilöiden määrä kasvaa. Näiden tavoitteiden kautta pyritään lisäämään myös nuorten jäsenten määrää sekä liiton uskottavuutta nuorten keskuudessa ja työpaikoilla.

Kalliorinne kertoi muista nuoriin jäseniin liittyvistä toimista, joita on meneillään juuri nyt. Nuorten ohjausryhmään on haku menossa ja sinne pyritään löytämään mahdollisimman motivoitunut joukko nuoria. Lisäksi nuorten ohjausryhmä tulee PAMin hallituksen vieraaksi joulukuussa pyrkimyksenä lisätä nuorten ja hallinnon vuoropuhelua.

Ensi vuonna nuorten tapahtumat ovat yhä enemmän valtakunnallisia. Tällä pyritään siihen, että toiminta olisi tasalaatuisempaa. Lisäksi kaikilla PAMin toiminta-alueilla on omaakin toimintaa nuorille.

Kalliorinne totesi yleiskeskustelussa esiin nousseeseen Porissa tapahtuneeseen tilanteeseen, että Porissa on järjestetty viime aikoina paljonkin tapahtumia nuorille ja osanotto ollut hyvä. Hänen mukaansa nuorten toiminta on hyvällä mallilla siellä.

Aleksi Pakarinen (Helsinki-Uusimaa) esitti **kannatetun muutosesityksen** toimintasuunnitelmaan kohtaan 24:

Lisätään virke 4. seuraavasti: "4. PAM yhteistyössä muiden SAK:laisten liittojen kanssa edistää henkilöstöedustajien valitsemisen mahdollistavia mekanismeja henkilöstöpalveluyrityksiin."

Menettelytapavaliokunta hyväksyi muutosesityksen.

Hyväksyttiin toimintasuunnitelma muutoksin vuodelle 2025.

10. Jäsenmaksun suuruus vuodelle 2025

Hallitus esitti valtuustolle, että jäsenmaksu vuonna 2025 on 1,5 % jäsenen veronalaisesta tulosta. Niiden jäsenten osalta, joiden Palvelualojen työttömyyskassan jäsenmaksua liitto ei maksa, jäsenmaksu on 1,0 % jäsenen veronalaisesta tulosta. Hallituksella on vuoden 2025

aikana oikeus jäsenhankintakokeiluissa määräaikaisesti poiketa tästä jäsenmaksupäätöksestä.

Päätettiin jäsenmaksun suuruudesta hallituksen esityksen mukaisesti.

11. **Osastopalautteen suuruus vuodelle 2025**

Hallitus esitti, että osastopalautteen suuruus vuonna 2025 on 11 % liiton jäsenmaksuosuudesta. Tästä perusosan suuruus on 2 % ja kannusteosan suuruus 9 %.

Päätettiin osastopalautteen suuruudesta hallituksen esitysten mukaisesti.

12. **Osastojen jäsenmaksupalautteen kannusteosan perusteet vuodelle 2025**

Hallitus esitti, että osastojen jäsenmaksupalautteen kannusteosaan oikeuttavat toimet vuoden 2025 aikana ovat:

1. uuden jäsenen vastaanottaminen jollain konkreettisella, henkilökohtaisella tavalla ja vähintään yksi tilaisuus osaston jäsenille,
2. yhteydenotto uuteen luottamushenkilöön, kun tieto valinnasta on tullut sekä yksi tilaisuus osaston jäsenille, jotka toimivat luottamushenkilönä,
3. jäsenhankintaan liittyvä toimi, jonka osasto voi itse valita seuraavista: jäsenhankintakampanja, jalkautuminen työpaikoille tai jäsenhankintasuunnitelman laatiminen,
4. järjestämistoimenpide, jonka osasto voi itse valita seuraavista: valmistuvien opiskelijajäsenten kontaktointi puhelimitse tavoitteena jäsenyyden päivitys, osaston työpaikkojen kartoitus (mitä ne ovat, järjestäytymisaste, lmh-tilanne) ja kontaktointi tai työpaikkatilaisuuden järjestäminen.

Osaston tulee myös vuosittain täyttää kannusteosaraportti, josta ilmenee tiedot osaston toiminnasta kuluvaa vuotta edeltävältä vuodelta. Kaikki neljä kohtaa tulee olla suoritettuina, jotta kannusteosa voidaan osastolle suorittaa.

Reetta Toivainen (Helsinki-Uusimaa) esitti **kannatetun muutosesityksen:**

Lisätään kohtaan 3 lauseen loppuun ”ja sen käytäntöön vieminen”.

Eli kokonaisuudessaan kohta 3 menisi näin: jäsenhankintaan liittyvä toimi, jonka osasto voi itse valita seuraavista: jäsenhankintakampanja, jalkautuminen työpaikoille tai jäsenhankintasuunnitelman laatiminen ja sen käytäntöön vieminen.

Sauli Isokoski (Keski-Suomi-Pohjanmaa) halusi tietää tarkemmin, mitä Toivasen esittämä lisäys käytännössä tarkoittaisi ja miten käytäntöön vieminen mitattaisiin?

Menettelytapavaliokunta kokoontui ja tähän esityslistan kohtaan palattiin seuraavana kokouspäivänä.

Annika Rönni-Sällinen vastasi menettelytapavaliokunnan puolesta, että se piti Toivasen esitystä erittäin kannatettavana ja ymmärsi mihin sillä pyritään. On myös hienoa, että valtuusto tuo jäsenmaksupalautteen kannusteosan perusteisiin kehittämisajatuksia. Menettelytapavaliokunta kuitenkin havaitsi esityksessä ongelman. Kun ei ole määritelty tarkemmin kriteereitä jäsenhankintasuunnitelmalle, sen seurannalle ja raportoinnille, niin sitä kautta osastot ovat eriarvoisessa asemassa. Jotkut osastot voivat asettaa tavoitteeksi

hankkia yhden jäsenen ja raportoivat siitä ja ovat sitä kautta oikeutettuja jäsenmaksupalautteeseen. Kun taas toisella osastolla voi olla tavoitteena hankkia tuhansia jäseniä ja epäonnistuttuaan siinä jäävät ilman palautteita.

Rönni-Sällinen totesi, että vuoden 2025 toimintasuunnitelmassa on yhtenä tavoitteena (kohta 57), että ensi vuoden aikana jäsenmaksupalautteen kannusteosan jäsenmaksuperusteet mietitään kokonaan uusiksi ja siinä yhteydessä voidaan tämäkin asia huomioida.

Näiden perusteella menettelytapavaliokunta pitäytyi hallituksen esityksessä.

Hyväksyttiin menettelytapavaliokunnan esitys.

Päätettiin jäsenmaksupalautteen kannusteosan perusteista esityksen mukaisesti.

13. Tilintarkastajien palkkioiden perusteet

Hallitus esitti, että tilintarkastajille maksetaan palkkiot kohtuullisen laskun mukaan.

Päätettiin palkkioiden perusteista esityksen mukaisesti.

Kokous keskeytettiin 21.11. klo 17.00.

Kokousta jatkettiin 22.11. klo 10.00 esityslistan kohdasta 14. puheenjohtaja **Sami Viitasaari**.

Merkittiin tiedoksi, että valtuuston yleisvarajäsen Tomi Sairomaa nousi varsinaiseksi jäseneksi.

14. Vuoden 2025 talousarvio

Aluksi kuultiin Palvelualojen työttömyyskassan kassanjohtaja **Iikka Nissilän** esittely Palvelualojen työttömyyskassan talouskatsauksesta.

Seuraavaksi kuultiin talousjohtaja **Jukka Mattilan** esittely liiton vuoden 2025 talousarviosta.

Puheenjohtaja avasi keskustelun.

Päätettiin talousarviosta vuodelle 2025 hallituksen esityksen mukaisesti.

15. Kokouksen päätöslausuma

Kuultiin päätöslausumavaliokunnan puheenjohtaja **Aada Uhlgrenin** esittely kokouksen päätöslausumaksi (liite 1). Hän myös totesi, että päätöslausumavaliokunnan sihteeri korjaa riville 8 "SAK-laisten" lyhennettynä oikein "SAK:laisten".

Puheenjohtaja avasi keskustelun.

Lotta Alaye (Pirkanmaa) totesi, että riviltä 22 alkava kappale on poukkoileva ja ensimmäisen lauseen jatkoksi, jossa mainitaan perehdytys, voisi laittaa samasta asiasta toisen lauseen, joka selkeyttäisi kappaletta. Kokonaisuudessaan koko kappaletta voisi selkeyttää. Jos jollain on valmis lauseratkaisu, niin voisi tulla esittämään, Alaye sanoi.

Lotta Alaye (Pirkanmaa) esitti **kannetun muutosesityksen** riville 8 muutos tekstiin:

Riviltä puuttuu joku sana "SAK-laisten" sanan jälkeen.

Päätöslausumavaliokunnan sihteeri **Elin Blomqvist-Valtonen** totesi, että hän oli jo tehty stilistisen muutoksen esitettyyn kohtaan ja lisännyt sanan "SAK:laisten" jälkeen sanan "liittojen".

Sami Kymäläinen (Valtakunnallinen) esitti **kannatetun muutosesityksen**:

Rivin 24 lause muutetaan: PAMin valtuusto vaatii merkittäviä parannuksia työturvallisuuteen, yksityöskentelyn tarkastelua työntekijöiden turvallisuus huomioiden ja yrityslähestymiskiellon mahdollistavan lainsäädännön pikaista voimaan saattamista.

Aleksi pakarinen (Helsinki-Uusimaa) esitti **kannatetun muutosesityksen**:

Poistetaan rivit 22–25.

Harri Juopperi (Pohjois-Suomi) esitti **kannatetun muutosesityksen** riville 15:

Sana "oikeiston" korvataan sanalla "hallituspuolueiden".

Maija Nytorp (Pirkanmaa) esitti **kannatetun muutosesityksen** riville 19:

Lisätään sana "julkinen" ennen sanaa "paheksunta". Ja lauseen lopusta poistetaan sanat "ja alentavaa".

Laura Hyppölä (Helsinki-Uusimaa) esitti **kannatetun muutosesityksen**:

Turvallisuusasiat on pidettävä mukana päätöslausumassa (rivit 22–25).

Kokous keskeytettiin päätöslausumavaliokunnan kokouksen ajaksi.

Kokous jatkui ja päätöslausumavaliokunnan puheenjohtaja **Aada Uhlgren** kommentoi esitettyjä muutoksia ja valiokunnan uutta esitystä päätöslausumaksi (liite 2).

Valiokunta halusi pitää lausumassa sanan "hallituspuolueet" eikä hyväksynyt Juopperin esitystä sanaksi "oikeiston", koska valiokunta katsoi, että muutkin kuin hallituspuolueet kauhistelevat palkankorotuksia.

Valiokunta lisäsi päätöslausumaan sanan "julkinen" Nytorpin esityksestä.

Pakarisen esityksen sijaan valiokunta kirjoitti rivit 22–25 uudelleen huomioiden muut muutosesitykset. Lisäksi riville 27 lisättiin lause " PAMin valtuusto vaatii avointa ja aitoa keskustelua matalapalkka-alojen todellisista ongelmista, kuten Kiinteistöpalvelualan epäpareilusta palkkauksesta. Tämä johtaa alan veto- ja pitovoiman heikkenemiseen".

Valiokunta ei halunnut nostaa yksittäisiä sopimusaloja esiin, mutta yleiskeskustelussa useaan kertaan noussut kiinteistöpalveluala lisättiin päätöslausumaan esimerkkialana, huomion kuitenkin ollessa epäpareilussa palkkauksessa.

Nytorpin esitys sanan "alentava" poistamiseen valiokunta ei lähtenyt, koska ajatuksena tekstissä on se, että se miten palkansaajien koordinaatiota kohdellaan, on alentavaa. Se ei siis tarkoita, että alentuisimme, Uhlgren totesi.

Puheenjohtaja avasi keskustelun.

Suvi Röntynen (valtuuston 2. varapuheenjohtaja, Pohjois-Suomi) esitti **kannatetun muutosesityksen** riville 23:

Sanan "ihmisen" tilalle muutetaan sana "työntekijän".

Simo Helvola (Helsinki-Uusimaa) esitti **kannatetun muutosesityksen** otsikkoon riville 2:

"Ja turvallisuuden tunne on palautettava työelämään."

Tuire Autio (Helsinki-Uusimaa) esitti **kannatetun muutosesityksen** otsikkoon:

Otsikkolauseet toisin päin.

Liisa Tamminen (hallituksen yleisjäsen, Helsinki-Uusimaa) totesi, että riveiltä 27–29 jää käsitys, että avoin ja aito keskustelu johtaa kiinteistöpalvelualan pito- ja vetovoiman heikkenemiseen.

Aleksi Pakarinen (Helsinki-Uusimaa) esitti **kannatetun muutosesityksen**:

Poistetaan riveille 27–29 tehty lisäys ja pysytään tältä osin alkuperäisessä pohjaesityksessä.

Pakarinen toisti vielä tekemänsä kannatetun muutosesityksen rivien 22–25 poistamiseksi.

Lea Lunden (Pirkanmaa) **esitti** kannatetun muutosesityksen riville 28:

Poistetaan sana: "kiinteistöpalvelualan".

Sami Viitasaari (valtuuston puheenjohtaja, Lounais-Suomi) kannatti Lea Lundenin muutosesitystä.

Päätöslausumavaliokunnan puheenjohtaja **Aada Uhlgren** kommentoi esitettyjä muutoksia.

Päätöslausumassa rivillä 23 on käytetty sanaa "ihminen" koska perustuslaissa lukee, että jokaisella ihmisellä on oikeus turvallisuuteen ja terveyteen. Koska jokaiselle ihmiselle kuuluu nämä oikeudet, ne kuuluvat siis palvelualojen työntekijöillekin, Uhlgren totesi.

Suvi Röntynen, Sami Kymäläinen, Harri Juopperi, Tuire Autio, Simo Helvola, Lea Lunden ja Aleksi Pakarinen uusivat tekemänsä kannatetut muutosesityksensä.

Tuuli Elokannas (hallituksen jäsen, Lounais-Suomi) toisti Liisa Tamminen huomion, että riveiltä 27–29 jää käsitys, että avoin ja aito keskustelu johtaa kiinteistöpalvelualan pito- ja vetovoiman heikkenemiseen.

Maija Nytorp (Pirkanmaa) uusi tekemänsä kannatetun muutosesityksen. Lisäksi hän oli samaan mieltä Tamminen ja Elokankaan kanssa rivien 27–29 osalta.

Kokous keskeytettiin päätöslausumavaliokunnan kokouksen ajaksi.

Kokous jatkui.

Kuultiin päätöslausumavaliokunnan puheenjohtaja **Aada Uhlgrenin** esittely päätöslausumaksi (liite 3).

Valiokunta muokkasi päätöslausuman otsikon esitetyn mukaiseksi. Lisäksi rivejä 27–29 on muokattu esitetyn mukaisesti, mutta muilta osin valiokunta ei tehnyt muutoksia. Uhlgren totesi, että esitetty päätöslausuma on valiokunnan viimeinen esitys ja valiokunta ei enää kokoontu.

Milla Sundell (Itä-Suomi) halusi huomauttaa, että kun päätöslausumaan ei haluttu nostaa yksittäisiä sopimusaloja, niin yrityslähestymiskielto koskee nyt vain kaupan alaa eli se on jo itseasiassa alakohtainen viittaus. Sundell totesi, että tämän takia tekstissä rivillä 28 voidaan mainita myös kiinteistöpalveluala yhteydessä, jossa mainittiin vetovoima ja palkkaus. Eli jos päätöslausumassa mainitaan yksi ala, niin oikeutetusti voidaan mainita myös toinen ala.

Tuire Autio (Helsinki-Uusimaa) hyväksyi päätöslausumavaliokunnan tekemän muutoksen otsikkoon.

Aleksi Pakarinen (Helsinki-Uusimaa) esitti **kannatetun muutosesityksen** muutettuun otsikkoon riveille 1–2:

Pysytään alkuperäisessä pohjaesityksessä.

Puheenjohtaja päätti keskustelun ja valtuusto siirtyi äänestämään muutosesityksistä.

Aleksi Pakarisen muutosesitys: Poistetaan rivit 22–26.
Äänestyksen perusteella hyväksyttiin pohjaesitys.

Harri Juopperin muutosesitys: Sana ”oikeiston” korvataan sanalla ”hallituspuolueiden”.
Äänestyksen perusteella hyväksyttiin pohjaesitys.

Maija Nytorpin muutosesitys: Riviltä 19 lauseen lopusta poistetaan sanat ”ja alentavaa”.
Äänestyksen perusteella hyväksyttiin pohjaesitys.

Suvi Röntynen muutosesitys: Riville 23 sanan ”ihmisen” tilalle muutetaan sana ”työntekijän”.
Äänestyksen perusteella hyväksyttiin pohjaesitys.

Simo Helvolan muutosesitys: Lisäys otsikkoon riville 2 ”Ja turvallisuuden tunne on palautettava työelämään.”
Puheenjohtaja totesi, että päätöslausumavaliokunta oli jo tehnyt esitetyn muutoksen, eli asiasta ei tarvitse äänestää.

Aleksi Pakarisen muutosesitys: Poistetaan rivit 27–29.
Äänestyksen perusteella hyväksyttiin pohjaesitys.

Lea Lunden muutosesitys: Poistetaan riviltä 28 sana: ”kiinteistöpalvelualan”.
Puheenjohtaja totesi, että päätöslausumavaliokunta oli jo tehnyt esitetyn muutoksen, eli asiasta ei tarvitse äänestää.

Aleksi Pakarisen muutosesitys: Muutetaan otsikko alkuperäisen pohjaesityksen mukaiseksi.
Äänestyksen perusteella hyväksyttiin päätöslausumavaliokunnan uusi pohjaesitys.

Hyväksyttiin päätöslausuma muutoksin. Todettiin, että päätöslausuma laitetaan pöytäkirjan liitteeksi.

16. Kokouksen päättäminen

Valtuuston 1. varapuheenjohtaja **Christa Pessi** päätti valtuuston syyskokouksen puheeseen:

”Arvoisat puheenjohtajat, valtuuston jäsenet, johtoryhmä ja muut kokousedustajat.

Meillä on haasteelliset ajat työelämässä. Useilla aloilla työntekijät kamppailevat toimeentulon ja työolojen kanssa. Koko yhteiskunnan hyvinvointijärjestelmän mureneminen ja matalapalkkatyön kasvavat haasteet luovat jatkuvaa painetta ja epävarmuutta. On helppo tuntea epätoivoa, kun kaikki tuntuu olevan vastakkain työntekijöiden etujen kanssa, ja monet eivät pääse edes alkuun työmarkkinoilla, vaikka kuinka yrittäisivät.

Ammattiliiton rooli tässä kaikessa on erityisen tärkeä. Liitto on se tukiverkko, joka voi auttaa työntekijöitä pysymään pystyssä ja yhdessä, vaikka taloudelliset ja poliittiset tuulet ovatkin kovia. Luottamushenkilöiden on tuotava esiin juuri ne asiat, jotka jäävät helposti vähemmälle huomiolle: työntekijöiden työhyvinvointi varmistamalla riittävät lepoajat, oikeus tasapainoiseen työ- ja vapaa-aikaan, työpaikan turvallisuus on varmistettava nykyistä paremmin, ja ennen kaikkea on varmistettava riittävän toimeentulon takaaminen.

Palvelualoilla osa-aikatyöt ja työn sirpaleisuus useilla työpaikoilla vaikuttavat yhteisöllisyyteen ja ryhmään kuulumiseen. Tämä myös heikentää liitolle tärkeitä elementtejä, kuten jäsenhankintaa ja kollektiivista vaikutusvaltaa. Järjestäytymisen puolustaminen on monessa mielessä myös työntekijöiden oikeuksien puolustamista – he tarvitsevat liittoa ja yhteisöä, jotta voivat neuvotella paremmista työehdoista ja oikeuksistaan. Tässä ajassa on oltava vahvana ja yhtenäisenä. Tämä TES kierros ei ole enää samalla tasolla, kuin aiemmat vaan liiton toimintaa ja olemassaoloa koetellaan. Matalapalkkatyön ja osa-aikaisuuden kasvu on omiaan lisäämään eriarvoisuutta. Lapset ja nuoret ovat erityisen haavoittuvassa asemassa. Kun vanhemmat eivät pysty tarjoamaan taloudellista turvaa, on koko sukupolvi vaarassa jäädä paitsi tasa-arvoisista mahdollisuuksista. Tällaisessa tilanteessa on tärkeää nostaa esiin myös yhteisön vastuu. Onko tämän päivän yhteiskunnassa mahdollisuus kaikilla hyvään elämään? Työpaikoilla järjestettävä osallistuminen ja työntekijöiden vaikutusmahdollisuudet ovat keskeisiä tekijöitä työhyvinvoinnin parantamisessa. Työntekijöiden pitäisi olla mukana paitsi työpaikan kehittämisessä myös siinä, miten heidän oma työkuormansa ja elämänlaatunsa voidaan parhaiten tukea. Työnantajien tulee ymmärtää, että työntekijä on enemmän kuin vain "resurssi" – hän on elävä ihminen, jolla on omat tarpeensa ja rajansa. Ja jos nämä tarpeet ja rajat jäävät huomiotta, työpaikalla ei ole hyvinvointia eikä tuottavuutta pitkällä aikavälillä.

Tässä ajassa korostuu erityisesti meidän luottamushenkilöiden rooli. Hyvät valtuutetut: olette vaalien kautta valittuina tänne valtuustoon. Valtuusto on kasvat jäsenistöön päin ja meistä jokaisen osallistumisella on koko ketjun näkökulmasta tärkeä rooli. Olen saanut palautetta jäsenistöltä siitä, että nuoret pelkäävät toimia työpaikoilla. He eivät aina tiedä omia oikeuksiaan tai osaa niitä vaatia. On erityisen tärkeää tässä ajassa olla myös nuorten tukena ja apuna.

Samoin alkupuheessa nostama yhteinen tekeminen ja junan pysäyttäminen on yksi meidän tärkeimmistä tehtävistämme. Me voimme yhdessä vaikuttaa, puhua asioista, kertoa liiton

merkityksestä ja siitä, että liitto on me. Meillä jokaisella on oma osuutemme tässä. Pohditaan syvällisesti syitä, miksi näihin Ay-juttuihin olemme lähteneet mukaan.

Uskoisin, että suurimmalla osalla on syynä ollut halu vaikuttaa ja olla heikomman puolella. Ole rohkea ja puhu näistä asioista ja muistuta siitä, kuinka tärkeää luottamusmiesten ja työsuojeluvaltuutettujen ja liittojen rooli on.

Kun työpaikoilla vallitsee epävarmuutta ja jatkuvaa muutosta, me tarvitsemme vahvan äänen, joka tuo työntekijöiden huolet ja tarpeet esiin ja muistuttaa siitä, että työpaikat eivät voi toimia ilman oikeudenmukaisuutta ja kunnioitusta työntekijöitä kohtaan. Pysytään liittona ajan hermoilla ja muistetaan, että vaikka muutos on välillä kiivas ja epävarma, yhteinen tahto ja yhdessä tekeminen sekä toistemme tukeminen voivat muuttaa asioita.

Mitä meille kuuluu? Sopimus paremmasta työelämästä!

Yhdessä parempaa!”.

Päätettiin kokous 20.11. klo 12.25.

VAKUUDEKSI

Sami Viitasaari
puheenjohtaja

Christa Pessi
1. varapuheenjohtaja

Suvi Röntynen
2. varapuheenjohtaja

Heidi Lehikoinen
sihteeri

Anu Valve
sihteeri

Anniina Talvisilta
pöytäkirjan tarkastaja

Tuire Autio
pöytäkirjan tarkastaja

Osallistujaluettelo

	Viitasaari	Sami	Valtuuston puheenjohtaja	
	Pessi	Christa	Valtuuston 1. varapuheenjohtaja	
	Röntynen	Suvi	Valtuuston 2. varapuheenjohtaja	
	Pohjois-Suomi			
1	Juopperi	Harri	Valtuuston jäsen	
2	Kettunen	Sanna	Valtuuston jäsen	
3	Koivisto	Tiina	Valtuuston jäsen	
4	Korva	Janne	Valtuuston jäsen	
5	Kuronen	Anne	Valtuuston jäsen	
6	Mikkonen	Jonna	Valtuuston jäsen	
	Valtakunnallinen			
7	Kusmin	Johanna	Valtuuston jäsen	
8	Kymäläinen	Sami	Valtuuston jäsen	
9	<i>Lindgren*</i>	<i>Toni</i>	Valtuuston jäsen	<i>*este 20.11.</i>
10	Lindström	Satu	Valtuuston jäsen	
11	Seilonen	Tarja	Valtuuston jäsen	
	Helsinki-Uusimaa			
12	Autio	Tuire	Valtuuston jäsen	
13	Helvola	Simo	Valtuuston jäsen	
14	Hyppölä	Laura	Valtuuston jäsen	
15	Jakobson	Tea	Valtuuston jäsen	
16	Juntunen	Maria	Valtuuston jäsen	
17	Kelaranta	Jouni	Valtuuston jäsen	
18	Okur	Alp	1. henkilökohtainen varajäsen (<i>Kirjarinta-Hietanen Nita*</i>)	
19	Koskinen	Mira	Valtuuston jäsen	
20	Lehtonen	Esa	Valtuuston jäsen	
21	Leskelä	Petri	Valtuuston jäsen	
22	Maluwa	Nea	Valtuuston jäsen	
23	Pakarinen	Aleksi	Valtuuston jäsen	
24	Sewornu	Daniel	Valtuuston jäsen	
25	Simani	Saman	Valtuuston jäsen	
26	Toivainen	Reetta	Valtuuston jäsen	
	Häme-Kaakkois-Suomi			
27	Itkonen	Timi	Valtuuston jäsen	
28	Jääskeläinen	Anita	Valtuuston jäsen	
29	Kojo	Marina	Valtuuston jäsen	

30	Talvisilta	Anniina	Valtuuston jäsen	
31	Tervo	Jaana	Valtuuston jäsen	
32	Vuorenmaa	Katariina	Valtuuston jäsen	
33	Ylä-Jääski	Petri	Valtuuston jäsen	
	Itä-Suomi			
34	Hoffren	Jukka	Valtuuston jäsen	
35	Lehtinen	Pirkko	Valtuuston jäsen	
36	Männistö	Venla	Valtuuston jäsen	
37	Ropponen-Korhonen	Minna	Valtuuston jäsen	
38	Sundell	Milla	Valtuuston jäsen	
	Keski-Suomi-Pohjanmaa			
39	Huhtakallio	Outi	Valtuuston jäsen	
40	Isokoski	Sauli	Valtuuston jäsen	
41	Kainulainen	Taina	Valtuuston jäsen	
42	Kalho-Naukkarinen	Marika	Valtuuston jäsen	
43	Muurmäki	Sanna	Valtuuston jäsen	
44	Saukko	Päivikki	Valtuuston jäsen	
45	Törmä	Tomi	Valtuuston jäsen	
46	Veijanen	Elli	Valtuuston jäsen	
	Lounais-Suomi			
47	Ulhgren	Aada	1. henkilökohtainen varajäsen (<i>Hasunen Anni*</i>)	
48	Hoppendorff	Esa	Valtuuston jäsen	
49	Mäkilä	Arvo	Valtuuston jäsen	
50	Ranula	Katri	Valtuuston jäsen	
51	Rautio-Visuri	Janina	Valtuuston jäsen	
52	Revell	Roni	Valtuuston jäsen	
53	Öström	Nina	Valtuuston jäsen	
	Pirkanmaa			
54	Alaye	Lotta	Valtuuston jäsen	
55	Iso-Lähteenmäki	Lauri	Valtuuston jäsen	
56	Kilpinen	Lilli	Valtuuston jäsen	
57	Lunden	Lea	Valtuuston jäsen	
58	Nytorp	Maija	Valtuuston jäsen	
59	Parjanen	Johanna	Valtuuston jäsen	
60	Vuorinen-Vilen	Päivi	Valtuuston jäsen	
	Yleisvarajäsenet			
	Sairomaa	Tomi	Häme-Kaakkois-Suomi	
	Salberg	Minna	Itä-Suomi	
	Soronen	Paula	Pohjois-Suomi	

	Tulisalo	Markku	Keski-Suomi-Pohjanmaa	
	* Ahinko	Taina	Lounais-Suomi	
	Hallikas	Marko	Helsinki-Uusimaa	
	Halme	Tanja	Valtakunnallinen	
	Laakso	Saara	Helsinki-Uusimaa	
	Pankkio	Heli	Lounais-Suomi	
	Pihlajamaa	Tuula	Pirkanmaa	
	Hallitus			
	BUSKA	JOHANNA	Hallituksen jäsen	
	ELOKANNAS	TUULI	Hallituksen jäsen	
	FAGERSTRÖM	ULLA	Hallituksen jäsen	
	KORHONEN	MARJO	Hallituksen jäsen	
	* KYRÖ	PIIA	Hallituksen jäsen	
	LAAKKONEN	HEIKKI	Hallituksen jäsen	
	LEHIKOINEN	JENNI	Hallituksen jäsen	
	LEHTO	MERJA	Hallituksen jäsen	
	* LESKINEN	ULLA	Hallituksen yleisvarajäsen	<i>este 20.11.</i>
	LÄHDESNIEMI	MARKO	Hallituksen jäsen	
	MÄKELÄ	MELINA	Hallituksen yleisvarajäsen	
	PUHAKKA	HANNA	Hallituksen jäsen	
	RANTANEN	LASSI	Hallituksen jäsen	
	RUOKONEN	MIKKO	Hallituksen jäsen	
	SAHLMAN	KAISAMARI	Hallituksen jäsen	
	TAMMINEN	LIISA	Hallituksen yleisvarajäsen	
	VAKKURI	ARJA	Hallituksen jäsen	
	VEHMAS	PÄIVI	Hallituksen jäsen	
	* <i>este ilmoitettu</i>			
	Erkamaa	Hanna	aluepäällikkö	Palvelualojen ammattiliitto
	Hoikkala	Raimo	pääluottamusmies	Palvelualojen ammattiliitto
	Ihalempiä	Miia	luottamusmies	Palvelualojen työttömyyskassa
	Immonen	Ulla	aluepäällikkö	Palvelualojen ammattiliitto
	Kalliorinne	Risto	järjestöjohtaja	Palvelualojen ammattiliitto
	Koski	Jarno	aluepäällikkö	Palvelualojen ammattiliitto
	Kuitunen	Nina	aluepäällikkö	Palvelualojen ammattiliitto
	Laakkonen	Mikko	koulutuspäällikkö	Palvelualojen ammattiliitto
	Lehikoinen	Heidi	toiminnanjohtaja	Palvelualojen ammattiliitto
	Lehtimäki	Nora	puheenjohtajan assistentti	Palvelualojen ammattiliitto
	Leppäkangas	Sirpa	työehtojohdaja	Palvelualojen ammattiliitto
	Mattila	Jukka	talusjohtaja	Palvelualojen ammattiliitto
	Moilanen	Marjo	it-asiantuntija	Palvelualojen työttömyyskassa
	Nikula	Kimmo	henkilöstöpäällikkö	Palvelualojen ammattiliitto

	Nissilä	Ilkka	kassanjohtaja	Palvelualojen työttömyyskassa
	Ojala	Juha	sopimuspäällikkö	Palvelualojen ammattiliitto
	Penders	Elisa	aluepäällikkö	Palvelualojen ammattiliitto
	Blomqvist-Valtonen	Elin	yhteiskuntasuhteiden vastaava	Palvelualojen ammattiliitto
	Rouhiainen	Aki	järjestämispäällikkö	Palvelualojen ammattiliitto
	Rönni-Sällinen	Annika	puheenjohtaja	Palvelualojen ammattiliitto
	Sallinen	Minttu	viestintäpäällikkö	Palvelualojen ammattiliitto
	Sinivuori	Janne	it-asiantuntija	Palvelualojen työttömyyskassa
	Sparf	Johanna	aluepäällikkö	Palvelualojen ammattiliitto
	Terho	Sirkku	talousvastaava	Palvelualojen ammattiliitto
	Turpeinen	Henna-Kaisa	aluepäällikkö	Palvelualojen ammattiliitto
	Valve	Anu	hallintosihteeri	Palvelualojen ammattiliitto
	Westman	Merja	palvelujohtaja	Palvelualojen ammattiliitto
	Windisschofer	Mari	tulkki	
	Sjelvgrén	Tiina	tulkki	

Esityslista

1. Kokouksen avaus
2. Läsnäolijoiden toteaminen
3. Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus
4. Kokousvirkaileijoiden valinta
 - 4.1. Sihteerit (2)
 - 4.2. Pöytäkirjantarkastajat (2)
 - 4.3. Ääntenlaskijat (5)
 - 4.4. Menettelytapavaliokunta
 - 4.5. Päätöslausumavaliokunnan jäsenet (7+1+1)
5. Kokoussääntöjen hyväksyminen
6. Kokouksen esityslistan hyväksyminen
7. Puheenjohtajan ajankohtaiskatsaus ja yleiskeskustelu
8. Valtuustoaloitteista päättäminen
9. Vuoden 2025 toimintasuunnitelma
10. Jäsenmaksun suuruus vuodelle 2025
11. Osastopalautteen suuruus vuodelle 2025
12. Osastojen jäsenmaksupalautteen kannusteosan perusteet vuodelle 2025
13. Tilintarkastajien palkkioiden perusteet
14. Vuoden 2025 talousarvio
15. Kokouksen päätöslausuma
16. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja Annika Rönni-Sällinen puhe 19.11.2024

Hyvät valtuutetut,

on kulunut pari vuotta viimeisimmistä työehtosopimusneuvottelusta. Taas olemme toimintamme ytimessä, kun työehtosopimusneuvottelut lähestyvät. Viime neuvottelukierroksella tiivistimme yhteistyötä SAK-laisten liittojen kesken ja solmimme #Palkkaliiton. Tuolloin totesimme, että siinä oli hyvä alku paremmalle yhteistyölle. Tälle neuvottelukierrokselle olemme valmistautuneet aiemmin ja entistä tiiviimmin yhteistyötä tehden. Yhteinen koordinaatio konkretisoitui viime viikolla, kun julkistimme SAK-laisten liittopuheenjohtajien kanssa palkankorotustavoitteemme. Lähtökohtanamme on viime vuosina muodostunut ostovoimakuoppa, joka on kurottava umpeen. Kuoppa on syntynyt koronan, Venäjän hyökkäyssodan ja energian hinnannousun aiheuttaman inflaation ja toisaalta maltillisen palkkaratkaisun aikana. Yhtä kova ostovoiman putoaminen on tapahtunut viimeksi 70-luvulla.

Tavoittelemme kahden vuoden sopimuksia, joissa ensimmäisen vuoden palkankorotus olisi 6 prosenttia kuitenkin vähintään 150 euroa ja toisen vuoden korotus 4 prosenttia kuitenkin vähintään 100 euroa. Tällä tavoitteella kuromme ostovoimakuoppaa ja varaudumme sopimuskauden aikaiseen toteutuvaan, joskin paljon hitaampaan inflaatioon. Palkkatavoitteemme on korkeampi kuin mistä esim. Saksassa ja Ruotsissa on sovittu tai esitetty. Meillä työvoimakustannukset ovat kehittyneet todella hitaasti. Vuoden 2021 jälkeen EU-maista vain Maltalla ovat työvoimakustannukset nousseet meitä vähemmän. Sekalinjainen korotus vähentäisi palkkaerojen kasvua ja olisi pienituloisille tärkeä. Inflaatio ja maan hallituksen tekemät leikkaukset sosiaaliturvaan ovat osuneet erityisen ankarasti pienipalkkaisuun, joten tässä tilanteessa sekalinjainen korotus on pamilaisille erityisen tärkeä. Se on myös tasa-arvoteko.

Työnantajapuolen reaktiot tavoitteeseemme ovat osittain suorastaan koomisia. Yllättävää ei tietenkään ole se, että korotustavoitteitamme kauhistellaan. Työnantajien mielestä ikinä ei ole oikea aika palkankorotuksille. Mutta EK:n Häkämiehen paheksunta SAK-laisten liittojen yhteistyölle on varsin erikoista. Häkämiehen mukaan liittojen yhteinen palkankorotusvaatimus ei käy, koska eri toimialoilla ja myös alojen sisällä palkankorotusvara vaihtelee suuresti. EK:n mielestä se siis käy, että työnantajat koordinoivat yksipuolisesti ja pakottavat kaikki ratkaisut noudattamaan viennin avausta, mutta jos työntekijäpuoli pyrkii vaikuttamaan asiaan ja koordinoimaan, onkin kyse erittäin paheksuttavasta toiminnasta.

Hyvät ystävät,

unelma 8-tuntisesta työpäivästä syntyi työväenliikkeessä 1800-luvun lopulla. Kirjailija Väinö Linna sanoi kuun olevan torpparin aurinko, kun hän kuvasi 1900-luvun taitteen työväen elämää. Ajatus oli, että omat työt piti hoitaa yöllä kuun valossa, kun päivät kuluivat talon töissä.

Me asetimme vuosi sitten liittokokouksessamme rohkeasti tavoitteeksemme työajan lyhentämisen, kokoaikatyön käsitteen muuttamisen. Ei ollut pienintäkään epäilystä siitä, etteikö ensireaktio työnantajien suunnalta olisi tyrmäys. Oli myös selvää, että vastentahtoista osa-aikatyöntekijöiden tekevien korvissa tavoite on ensikuulemalta outo. Hehän haluaisivat kokoaikatyötä, lisää tunteja, paremman toimeentulon. Nykyään 24/7-yhteiskunta vaatii tekijöiltään paljon. Jos kuu oli torpparin aurinko, monilla meidän alojemme työntekijällä kuu on tuttu valon lähde töihin mennessä ja sieltä tullessa. Auringonvalosta paras osa menee ohi nukkuessa. Lukemattomien tutkimusten perusteella tiedetään, että yötyö on terveydelle vaarallista. Samoin eri vuorokauden aikoihin sijoittuvat epäsäännölliset työajat ovat elimistölle kovaa rääkkiä. Esimerkiksi vartiointialalla on kaikissa muissa Pohjoismaissa yöhön sijoittuvassa työssä lyhyempi kokoaikaisen työn tuntimäärä. Meilläkin on olemassa ravintola-alalla sellainen yötyötä koskeva työaikajärjestelmä, jossa työaika on lyhyempi. Vastaavia työaikajärjestelmiä on myös teollisuudessa. Tavoitteenamme on, että pääsisimme kaikilla sopimusaloilla ratkaisuihin, joissa tällaisissa kuormittavissa työajoissa saadaan lyhyempi kokoaikatyön työaika. Se ei tietenkään laske palkkaa. Samalla tuntipalkka nousee. Tavoite on inhimillinen työkuorma. Tarkoitus ei ole tyytyä tähän. On käynyt selväksi, että maan

hallitus on yksipuolisesti vetäytymässä osa-aikatyöntekijöiden tukemisesta. Heidän tulonsa eivät riitä elämiseen, koska palvelualojen työnantajat eivät tarjoa halukkaille työntekijöille kokoaikatyötä. Muun muassa soviteltua päivärahaa ja asumistukea on leikattu irvokkaalla kannustuksella mennä kokoaikatyöhön, kun monikaan ei ole sitä vuosien odottelun jälkeenkään saanut. Teknologiset ratkaisut tulevat tulevaisuudessa korvaamaan myös palvelualojen työtä. Algoritmien avulla työvuorosuunnittelu käy yhä tarkemmaksi, mikä voi tarkoittaa entistä vähemmän työtunteja. Tuottavuus paranee. On tulevaisuuteen ja inhimillisempään yhteiskuntaan valmistautumista ryhtyä keskustelemaan työajan lyhentämisestä, ansiotasoa vähentämättä. Näin osa tuottavuuden kasvun hedelmistä ohjautuisi osa työntekijöille. Muualla maailmassa sitä kokeillaan jo. Meidän on valmistauduttava samaan ja tehtävä pitkäjänteistä työtä. Inhimillisen työkuorman lisäksi tavoiteohjelman pohjalta on valmisteltu muutkin yhteiset teemat. Tavoitteena on elämiseen riittävät työtunnit, lisää vaikutusvaltaa työhön sekä oikeutta oppia.

Kuten tiedätte,

elämme perin omituisia aikoja. Suomalaista yhteiskuntaa on myllätty ennen näkemättömällä tavalla. Maan hallitus on jo tehnyt suuren osan suunnittelemistaan leikkauksista. Määräaikaisten työsuhteiden salliminen ilman perusteita vuodeksi on vasta tuloillaan, samoin sairaussakko. Kun me ryhdymme neuvottelemaan työehtosopimuksista, sitä ympäröivän lainsäädännön on hallituksen suunnitelmien mukaan kovin toisenlainen kuin nyt. Paikallisen sopimisen pitäisi olla paljon nykyistä laajempaa. Jos esityksen mukaisesti paikallista sopimista koskevien kirjausten soveltaminen on sallittu järjestäytymättömillä työpaikoilla, uhkaa joillain aloilla yleissitovuuden romuttuminen. Työnantajien motiivi järjestäytyä murenee, jos poikkeamat sallitaan liittoon kuulumattomiltakin. Yleissitovuuden myötä suomalaisen työmarkkinamallin perusta rapautuu, ei ole esimerkiksi vähimmäispalkkaa.

Epäilykset aidon sopimisen tavoittelusta heräävät siksikin, että samaan aikaan paikallisen sopimisen laajentamisen kanssa hallitus on heikentämässä yhteistoimintalakia. Hallituksen suunnitelmien mukaan valtakunnansovittelijan toimivalta on rajoitettu nykyisestä ensi vuoden alusta. Sovittelijan toimivaltaa rajoittamalla rajataan sopimusmahdollisuuksia. Työtaistelulainsäädännön tiukennuksilla rajattiin poliittisia ja tukilakkoja, korotettiin lakkosakkoja ja luotiin mahdollisuus myös työntekijöiden henkilökohtaiseen lakkosakkoon. Tiukennusten tarkoitus on vähentää lakkoja ja mielenilmauksia. Tavallisin laitton lakko on se, kun työntekijät kävelevät ulos yt-neuvottelujen alkaessa tai vastaavissa tilanteissa, jossa tuntuu, ettei heitä kuulla.

Meidänkin aloillamme on aloitettu isoja muutosneuvotteluja tänä syksynä. Kokemukset viittaavat siihen, että lain kirjaimesta huolimatta työntekijöiden esitykset jäävät nytkin kuulematta. Pahimmillaan työntekijöitä on jätetty pitkäksi aikaa neuvottelujen jo päätyttyä epävarmuuden tilaan siitä, mikä kenenkin kohtelu on ja milloin se selviää. Kun pykälät ovat hämäriä eikä oikeuskäytäntöä ole, astuu varovaisuus peliin. On kuitenkin tärkeää, että emme hukkaa itseämme, kun yritämme toimia oikein kimuranteissa tilanteissa. Meidän tehtävämme on olla työntekijöiden ääni paitsi työpaikoilla niin tarpeen vaatiessa myös julkisuudessa. Nyt meillä kaikilla on mahdollisuus myös innostaa työntekijöitä liittymään, kun palkkatavoittemme on selvä. Enää tarvitaan ihmisiä, jotka tukevat sitä ja ankaraa neuvottelua. On kysymys siitä, Mitä meille kuuluu. Ja meillehän kuuluu sopimus paremmasta työelämästä.

Arvon kuulijat,

toissa viikolla julkaistut verotiedot käynnistivät moninaisen keskustelun alustataloudesta ja Woltista. Moni kiitteli tulohuipulle kivunneiden perustajien ja johtajien osaamista ja taitavuutta, mutta ansaitusti huomiota sai myös yrityksen räikeä tuloero nälkäpalkkioita saavien lähettien ja superrikkaiden johtajien välillä. Alustan ja ravintoloidenkin suhteesta puhuttiin.

Palkkioiden pienuuden rinnalla keskeinen ongelma on lähettien turvaton asema. Wolt kohtelee lähettejä yrittäjinä. Esimerkiksi työturvallisuudesta tai sosiaalivakuutuksesta vastaa vain lähetti itse. Tosiasiallisesti alustayritys määrittelee, kuinka työtä tehdään ja minkälaista korvausta työstä maksetaan. Lähetit eivät ole itsenäisessä asemassa vaan täysin riippuvaisia alustayrityksestä, ilman minkäänlaista neuvotteluasemaa.

Menettelytavat ovat samat ympäri maailmaa. Ruokalahettien ja alustatalouden ympärillä tapahtuu juuri nyt paljon. PAM ja lähettien oma ammattiosasto ovat neuvotelleet jo yli vuoden tuloksetta lähettien työehdoista. Eduskunnassa on käsittelyssä hallituksen esitys alkoholin kotiin kuljettamisesta. Lisäksi Euroopan unionin neuvosto hyväksyi 14.10. direktiivin työehtojen ja työolojen parantamisesta alustatyössä. Direktiivi tuo mukanaan työsuhte olettaman. Sen mukaan alustan on kyettävä osoittamaan, että kyseessä ei ole työsuhte. Suomella on joulukuun alusta 2 vuotta aikaa miettiä, miten direktiivi meillä toteutetaan. Se merkitsee sitä, että alustatalouden epäkohtiin on nyt mahdollista puuttua, mutta se vaatii kunnianhimoista kansallista lainsäädäntöä.

Hallituksen on pantava alustatyödirektiivi täytäntöön mahdollisimman pian. Sen pitää ottaa direktiivi vakavasti ja saattaa työsuhteolettama tosiasiallisesti voimaan alustataloudessa. Myös mahdollisuus näennäisyrittäjyyteen tulee estää. Ilman sitä lähettien asema ei kohene, mutta kyse on meidän kaikkien edusta. Kaikesta Suomessa tehtävästä työstä pitäisi kertyä sosiaalivakuutusmaksuja, joille pitäisi löytyä oikeat maksajat. Direktiivi puuttuu myös algoritmien, ja automatisoitujen seuranta- ja päätöksentekojärjestelmien käyttöön, jotka yleistyvät kaikilla aloilla. Nyt alustayhtiöt voivat käyttää algoritmeja esimerkiksi työn jakamiseen, palkkaamiseen tai irtisanomiseen ilman minkäänlaista läpinäkyvyyttä. Orpon – Purran hallituksella olisi mahdollisuus nyt näyttää hippunen myötätuntoa työntekijöille.

Hyvät ystävät,

hyvinvointivaltio tuottaa meille paljon hyvää. Valtio määrittelee raameja ja toteutuksesta vastaavat kunnat ja hyvinvointialueet. Olemme viimeisen puolentoista vuoden aikana nähneet, että politiikalla on todellakin väliä, kun hoidetaan valtakunnan asioita. Sama totuus pätee kunnissa ja hyvinvointialueilla. Huhtikuun puolivälissä järjestetään kunta- ja aluevaalit. Olisi tärkeää, että kunnissa ja hyvinvointialueilla päätöksiä olisi tekemässä myös palvelualojen työntekijöiden arkea ja työtä tuntevia henkilöitä. Heitä tarvitaan, jotta palveluja suunnataan myös palvelualojen työntekijöiden tarpeisiin ja jotta voidaan estää palvelujen kilpailuttaminen työehtoja ja -oloja heikentämällä.

Heitä saadaan päättäjäksi, jos mahdollisimman moni pamilainen lähtee ehdokkaaksi ja jos mahdollisimman moni pamilainen äänestää. Hyvä kokousedustaja, nyt onkin aika katsoa peiliin ja vieruskavereihin. Uskon, että näin näet monta hyvää kunta- ja aluevaaliehdokasta. Puolueilla on nyt ehdokkaiden haku käynnissä. Joukkoon mahtuu, uskon. Vaalien aikaan äänestämisen ja ehdokkaiden tutuksi tekemistä ei voi korostaa liikaa. Ammattiosastoilla voi olla tässä iso rooli.

Hyvät valtuutetut,

ensi viikolla olemme osallistumassa toisen Eurooppa-järjestömmen, EFFATin, kerran viidessä vuodessa järjestettävään kongressiin. Järjestö edustaa muun muassa matkailu- ja hotelli- ja ravintola-alan työntekijöitä. Kongressi järjestetään Espanjassa, Valenciassa.

Valenciaa kohtasi vain alle kuukausi sitten valtava tuho tulvien muodossa. Monet sisarjärjestöjemme jäsenet ja heidän työpaikkansa ovat kohdanneet sekä inhimillistä että aineellista hätää. Tulvissa kuoli Espanjassa yli 200 ihmistä, ja tulvat ovat pyyhkineet alleen teitä, siltoja, peltoja, taloja: Ihmisten koteja ja työpaikkoja. Haluaisin, että nousisimme ja osittaisimme osanottomme, myötätuntomme ja tukemme tuhoista kärsineille.

Ystävät,

Valencian tulvat ovat seurausta koko olemassaolomme kannalta suurimmasta huolenaiheesta eli luontokadosta ja ilmastokriisistä. Maapallo kyllä säilyy, mutta ihmisen elo maapallolla käy yhä vaikeammaksi. Vielä on mahdollisuuksia toimia, mutta se vaatii päättäväisiä ja johdonmukaisia tekoja poliittisilta päättäjiltä. Ympäristöä haittaavien yritystukien leikkaaminen olisi yksi konkreettinen toimi.

Samalla pitää huolehtia siitä, että tavalliset työntekijät eivät ole toimien kärsijä, vaan pitää huolehtia oikeudenmukaisesta siirtymästä. Toivottavasti hallituksen nimittämän kasvutoimia valmistelevan työryhmän puheenjohtaja Risto Murto ottaa ilmastotoimet listalleen, sillä Maailman talousfoorumin tuoreen tutkimuksen mukaan jokainen maapallon nouseva lämpöaste leikkaa 12 prosenttia maailman bruttokansantuotetta. Kaikki toimet, jotka ehkäisevät ilmaston lämpenemistä, ovat siis myös talouskasvun näkökulmasta tarpeellisia.

Hyvää kokousta meille!

Päätöslausuma 20.11.2024

Ostovoimakuoppa on kurottava umpeen ja turvallisuuden tunne on palautettava työelämään

Peräkkäiset maltilliset palkkatkaisut, korona, Venäjän hyökkäyssota, korkea inflaatio ja hallituksen leikkauspolitiikka. Tällä reseptillä on saatu aikaan historiallinen ostovoimakuoppa tavalliselle suomalaiselle ahkeralle palkansaajalle. Tänä päivänä ostovoima on samalla tasolla kuin kymmenen vuotta sitten, kun tarkastellaan reaaliensoiden kehitystä. Tässä kuopassa moni palvelualan ammattilainen yrittää saada rahansa riittämään arjen pakollisiin menoihin.

Juuri käynnistyneelle neuvottelukierrokselle olemme valmistautuneet entistä tiiviimmin SAK:laisten liittojen kanssa yhteistyötä tehden. Yhteinen koordinaatio konkretisoitui viime viikolla, kun yhdessä muiden SAK:laisten liittojen kanssa julkistimme palkankorotustavoittemme.

Tavoittelemme kahden vuoden sopimuksia, joissa ensimmäisen vuoden palkankorotus olisi 6 prosenttia, kuitenkin vähintään 150 euroa, ja toisen vuoden korotus 4 prosenttia, kuitenkin vähintään 100 euroa. Tällä tavoitteella kuromme umpeen ostovoimakuoppaa ja varaudumme sopimuskauden aikaiseen, joskin hitaampaan, inflaatioon.

Nyt Elinkeinoelämän keskusliitto yhdessä oikeiston kanssa kauhistelee, kun palkansaajat yhteen ääneen vaativat tulevalta neuvottelukierrokselta kohtuullisia palkankorotuksia. Siis sellaisia korotuksia, joilla päästäisiin edes ostovoimakuopan pohjalta lähemmäs reunaa. Saataisiin rahat arjessa riittämään vähän paremmin. Voiko kauhistella sitä, että palkalla pitää tulla toimeen?

Työnantajaliittojen julkinen paheksunta palkansaajien koordinaatiota kohtaan on lähinnä koomista ja alentavaa. Heille ei siis käy, että me joukkoistamme voimiamme, mutta heidän yksipuolinen koordinaationsa sopii enemmän kuin hyvin.

Jokaisella työntekijällä on oikeus saada kattava perehdytys omaan työhönsä ja kokea olevansa arvostettu työssään. Jokaisen ihmisen turvallisuus ja terveys on perusoikeus. Tämä perusoikeus kuuluu myös palvelualojen ammattilaisille. PAMin valtuusto vaatii merkittäviä parannuksia työturvallisuuteen, yksityöskentelyn tarkastelua työntekijöiden turvallisuus huomioiden ja yrityslähestymiskiellon mahdollistavan lainsäädännön pikaista voimaan saattamista.

Palkan pitää olla sellainen, että sillä tulee toimeen palvelualasta riippumatta. PAMin valtuusto vaatii avointa ja aitoa keskustelua matalapalkka-alojen todellisista ongelmista. Esimerkiksi kiinteistöpalvelualalla epäreilu palkkaus johtaa alan veto- ja pitovoiman heikkenemiseen.

Me tavoittelemme inhimillistä työkuormaa ja riittävää määrää työtunteja. Me tavoittelemme sitä, että työn sisältöön voi vaikuttaa ja että meillä on oikeus oppia muuttuvassa työelämässä. Meille PAMilaisille kyse on siitä, mitä meille kuuluu – ja meille kuuluu sopimus paremmasta työelämästä!

Neuvottelukierroksesta on tulossa vaikea. Tämä on nähtävissä jo nyt, kun Teollisuusliitto antoi ensimmäiset lakkovaroitukset neuvottelujen jumittuessa. PAMin valtuusto antaa täyden tukensa Teollisuusliitolle heidän raivatessaan tietä koko palkansaajaliikkeelle.

Me PAMissa olemme liittona toisiamme varten ja toistemme tukena – aina. Yhteinen tekeminen ei kuitenkaan synny tyhjältä, vaan vaatii jokaisen jäsenen panosta. Meitä yhdistää tavoite paremmasta työelämästä. Nyt on hetkemme vaikuttaa. Olethan sinäkin mukana varmistamassa paremmat työehdot kaikille.

Huhtikuun puolivälissä käydään kunta- ja aluevaalit.

On tärkeää, että kunnissa ja hyvinvointialueilla päätöksentekijöinä toimii myös palvelualojen työntekijöiden arkea ja työtä tuntevia henkilöitä. Tämä toteutuu vain, jos PAMilaiset asettuvat ehdolle vaaleihin ja käyttävät oikeutensa äänestää kevään vaaleissa. Näissä vaaleissa päätetään meidän kaikkien arjesta.

Me PAMilaiset uskallamme avata suomme ja vaikuttaa silloin, kun sitä tarvitaan yhteisten asioiden edistämiseen – oli kyse kunta- ja aluevaaleista tai työehtosopimusneuvotteluista.

1 **PAMin syysvaltuusto: Palkalla saa ostettua niin vähän, että se on jo sukupolvikokemus –**
2 **ostovoimakuoppa on kurottava umpeen**

3 Peräkkäiset maltilliset palkkaratkaisut, korona, Venäjän hyökkäyssota, korkea inflaatio ja hallituksen
4 leikkauspolitiikka. Tällä reseptillä on saatu aikaan historiallinen ostovoimakuoppa tavalliselle suomalaiselle
5 ahkeralle palkansaajalle. Tänä päivänä ostovoima on samalla tasolla kuin kymmenen vuotta sitten, kun
6 tarkastellaan reaaliensioiden kehitystä. Tässä kuopassa moni palvelualan ammattilainen yrittää saada
7 rahansa riittämään arjen pakollisiin menoihin.

8 Juuri käynnistyneelle neuvottelukierrokselle olemme valmistautuneet entistä tiiviimmin SAK-laisten
9 yhteistyötä tehden. Yhteinen koordinaatio konkretisoitui viime viikolla, kun yhdessä muiden SAK-laisten
10 kanssa julkistimme palkankorotustavoitteemme.

11 Tavoittelemme kahden vuoden sopimuksia, joissa ensimmäisen vuoden palkankorotus olisi 6 prosenttia,
12 kuitenkin vähintään 150 euroa, ja toisen vuoden korotus 4 prosenttia, kuitenkin vähintään 100 euroa. Tällä
13 tavoitteella kuromme umpeen ostovoimakuoppaa ja varaudumme sopimuskauden aikaiseen, joskin
14 hitaampaan, inflaatioon.

15 Nyt Elinkeinoelämän keskusliitto yhdessä oikeiston kanssa kauhistelee, kun palkansaajat yhteen ääneen
16 vaativat tulevalta neuvottelukierrokselta kohtuullisia palkankorotuksia. Siis sellaisia korotuksia, joilla
17 päästäisiin edes ostovoimakuopan pohjalta lähemmäs reunaa. Saataisiin rahat arjessa riittämään vähän
18 paremmin. Voiko kauhistella sitä, että palkalla pitää tulla toimeen?

19 Työnantajaliittojen paheksunta palkansaajien koordinaatiota kohtaan on lähinnä koomista ja alentavaa.
20 Heille ei siis käy, että me joukkoistamme voimiamme, mutta heidän yksipuolinen koordinaationsa sopii
21 enemmän kuin hyvin.

22 Jokaisella työntekijällä on oikeus saada riittävä perehdytys omaan työhönsä ja kokea olevansa arvostettu
23 työssään. Palkan pitää olla sellainen, että sillä tulee toimeen palvelualasta riippumatta. Jokaisen ihmisen
24 turvallisuus ja terveys on perusoikeus. Tämä perusoikeus kuuluu myös palvelualojen ammattilaisille. PAMin
25 valtuusto vaatii merkittäviä parannuksia työturvallisuuteen ja työn arvostukseen.

26 Me tavoittelemme inhimillistä työkuormaa ja riittävää määrää työtunteja. Me tavoittelemme sitä, että työn
27 sisältöön voi vaikuttaa ja että meillä on oikeus oppia muuttuvassa työelämässä. Meille PAMilaisille kyse on
28 siitä, mitä meille kuuluu – ja meille kuuluu sopimus paremmasta työelämästä!

29 Neuvottelukierroksesta on tulossa vaikea. Tämä on nähtävissä jo nyt, kun Teollisuusliitto antoi ensimmäiset
30 lakkovaroitukset neuvottelujen jumittuessa. PAMin valtuusto antaa täyden tukensa Teollisuusliitolle heidän
31 raivatessaan tietä koko palkansaajaliikkeelle.

32 Me PAMissa olemme liittona toisiamme varten ja toistemme tukena – aina. Yhteinen tekeminen ei
33 kuitenkaan synny tyhjistä, vaan vaatii jokaisen jäsenen panosta. Meitä yhdistää tavoite paremmasta
34 työelämästä. Nyt on hetkemme vaikuttaa. Olethan sinäkin mukana varmistamassa paremmat työehdot
35 kaikille.

36 Huhtikuun puolivälissä käydään kunta- ja aluevaalit.

Liite 1 (päättöslausumavaliokunnan 1. esitys)

- 37 On tärkeää, että kunnissa ja hyvinvointialueilla päätöksentekijöinä toimii myös palvelualojen työntekijöiden
38 arkea ja työtä tuntevia henkilöitä. Tämä toteutuu vain, jos PAMilaiset asettuvat ehdolle vaaleihin ja käyttävät
39 oikeutensa äänestää kevään vaaleissa. Näissä vaaleissa päätetään meidän kaikkien arjesta.
- 40 Me PAMilaiset uskallamme avata suomme ja vaikuttaa silloin, kun sitä tarvitaan yhteisten asioiden
41 edistämiseen – oli kyse kunta- ja aluevaaleista tai työehtosopimusneuvotteluista.

1 **PAMin syysvaltuusto: Palkalla saa ostettua niin vähän, että se on jo sukupolvikokemus –**
2 **ostovoimakuoppa on kurottava umpeen**

3 Peräkkäiset maltilliset palkkaratkaisut, korona, Venäjän hyökkäyssota, korkea inflaatio ja hallituksen
4 leikkauspolitiikka. Tällä reseptillä on saatu aikaan historiallinen ostovoimakuoppa tavalliselle suomalaiselle
5 ahkeralle palkansaajalle. Tänä päivänä ostovoima on samalla tasolla kuin kymmenen vuotta sitten, kun
6 tarkastellaan reaaliensioiden kehitystä. Tässä kuopassa moni palvelualan ammattilainen yrittää saada
7 rahansa riittämään arjen pakollisiin menoihin.

8 Juuri käynnistyneelle neuvottelukierrokselle olemme valmistautuneet entistä tiiviimmin SAK:laisten **liittojen**
9 **kanssa** yhteistyötä tehden. Yhteinen koordinaatio konkretisoitui viime viikolla, kun yhdessä muiden
10 SAK:laisten **liittojen** kanssa julkistimme palkankorotustavoitteemme.

11 Tavoittelemme kahden vuoden sopimuksia, joissa ensimmäisen vuoden palkankorotus olisi 6 prosenttia,
12 kuitenkin vähintään 150 euroa, ja toisen vuoden korotus 4 prosenttia, kuitenkin vähintään 100 euroa. Tällä
13 tavoitteella kuromme umpeen ostovoimakuoppaa ja varaudumme sopimuskauden aikaiseen, joskin
14 hitaampaan, inflaatioon.

15 Nyt Elinkeinoelämän keskusliitto yhdessä oikeiston kanssa kauhistelee, kun palkansaajat yhteen ääneen
16 vaativat tulevalta neuvottelukierrokselta kohtuullisia palkankorotuksia. Siis sellaisia korotuksia, joilla
17 päästäisiin edes ostovoimakuopan pohjalta lähemmäs reunaa. Saataisiin rahat arjessa riittämään vähän
18 paremmin. Voiko kauhistella sitä, että palkalla pitää tulla toimeen?

19 Työnantajaliittojen **julkinen** paheksunta palkansaajien koordinaatiota kohtaan on lähinnä koomista ja
20 alentavaa. Heille ei siis käy, että me joukkoistamme voimiamme, mutta heidän yksipuolinen koordinaationsa
21 sopii enemmän kuin hyvin.

22 **Jokaisella työntekijällä on oikeus saada kattava perehdytys omaan työhönsä ja kokea olevansa arvostettu**
23 **työssään. Jokaisen ihmisen turvallisuus ja terveys on perusoikeus. Tämä perusoikeus kuuluu myös**
24 **palveluajalojen ammattilaisille. PAMin valtuusto vaatii merkittäviä parannuksia työturvallisuuteen,**
25 **yksityöskentelyn tarkastelua työntekijöiden turvallisuus huomioiden ja yrityslähestymiskiellon**
26 **mahdollistavan lainsäädännön pikaista voimaan saattamista.**

27 **Palkan pitää olla sellainen, että sillä tulee toimeen palvelualasta riippumatta. PAMin valtuusto vaatii avointa**
28 **ja aitoa keskustelua matalapalkka-alojen todellisista ongelmista, kuten Kiinteistöpalvelualan epäreilusta**
29 **palkkauksesta. Tämä johtaa alan veto- ja pitovoiman heikkenemiseen.**

30 Me tavoittelemme inhimillistä työkuormaa ja riittävää määrää työtunteja. Me tavoittelemme sitä, että työn
31 sisältöön voi vaikuttaa ja että meillä on oikeus oppia muuttuvassa työelämässä. Meille PAMilaisille kyse on
32 siitä, mitä meille kuuluu – ja meille kuuluu sopimus paremmasta työelämästä!

33 Neuvottelukierroksesta on tulossa vaikea. Tämä on nähtävissä jo nyt, kun Teollisuusliitto antoi ensimmäiset
34 lakkovaroitukset neuvottelujen jumittuessa. PAMin valtuusto antaa täyden tukensa Teollisuusliitolle heidän
35 raivatessaan tietä koko palkansaajaliikkeelle.

36 Me PAMissa olemme liittona toisiamme varten ja toistemme tukena – aina. Yhteinen tekeminen ei
37 kuitenkaan synny tyhjistä, vaan vaatii jokaisen jäsenen panosta. Meitä yhdistää tavoite paremmasta
38 työelämästä. Nyt on hetkemme vaikuttaa. Olethan sinäkin mukana varmistamassa paremmat työehdot
39 kaikille.

Liite 2 (päättöslausumavaliokunnan 2. esitys)

40 Huhtikuun puolivälissä käydään kunta- ja aluevaalit.

41 On tärkeää, että kunnissa ja hyvinvointialueilla päätöksentekijöinä toimii myös palvelualojen työntekijöiden
42 arkea ja työtä tuntevia henkilöitä. Tämä toteutuu vain, jos PAMilaiset asettuvat ehdolle vaaleihin ja käyttävät
43 oikeutensa äänestää kevään vaaleissa. Näissä vaaleissa päätetään meidän kaikkien arjesta.

44 Me PAMilaiset uskallamme avata suomme ja vaikuttaa silloin, kun sitä tarvitaan yhteisten asioiden
45 edistämiseen – oli kyse kunta- ja aluevaaleista tai työehtosopimusneuvotteluista.

1 **PAMin syysvaltuusto: Ostovoimakuoppa on kurottava umpeen ja turvallisuuden tunne on palautettava**
2 **työelämään**

3 Peräkkäiset maltilliset palkkaratkaisut, korona, Venäjän hyökkäyssota, korkea inflaatio ja hallituksen
4 leikkauspolitiikka. Tällä reseptillä on saatu aikaan historiallinen ostovoimakuoppa tavalliselle suomalaiselle
5 ahkeralle palkansaajalle. Tänä päivänä ostovoima on samalla tasolla kuin kymmenen vuotta sitten, kun
6 tarkastellaan reaaliansioiden kehitystä. Tässä kuopassa moni palvelualan ammattilainen yrittää saada
7 rahansa riittämään arjen pakollisiin menoihin.

8 Juuri käynnistyneelle neuvottelukierrokselle olemme valmistautuneet entistä tiiviimmin SAK:laisten liittojen
9 kanssa yhteistyötä tehden. Yhteinen koordinaatio konkretisoitui viime viikolla, kun yhdessä muiden
10 SAK:laisten liittojen kanssa julkistimme palkankorotustavoitteemme.

11 Tavoittelemme kahden vuoden sopimuksia, joissa ensimmäisen vuoden palkankorotus olisi 6 prosenttia,
12 kuitenkin vähintään 150 euroa, ja toisen vuoden korotus 4 prosenttia, kuitenkin vähintään 100 euroa. Tällä
13 tavoitteella kuromme umpeen ostovoimakuoppaa ja varaudumme sopimuskauden aikaiseen, joskin
14 hitaampaan, inflaatioon.

15 Nyt Elinkeinoelämän keskusliitto yhdessä oikeiston kanssa kauhistelee, kun palkansaajat yhteen ääneen
16 vaativat tulevalta neuvottelukierrokselta kohtuullisia palkankorotuksia. Siis sellaisia korotuksia, joilla
17 päästäisiin edes ostovoimakuopan pohjalta lähemmäs reunaa. Saataisiin rahat arjessa riittämään vähän
18 paremmin. Voiko kauhistella sitä, että palkalla pitää tulla toimeen?

19 Työnantajaliittojen julkinen paheksunta palkansaajien koordinaatiota kohtaan on lähinnä koomista ja
20 alentavaa. Heille ei siis käy, että me joukkoistamme voimiamme, mutta heidän yksipuolinen koordinaationsa
21 sopii enemmän kuin hyvin.

22 Jokaisella työntekijällä on oikeus saada kattava perehdytys omaan työhönsä ja kokea olevansa arvostettu
23 työssään. Jokaisen ihmisen turvallisuus ja terveys on perusoikeus. Tämä perusoikeus kuuluu myös
24 palvelualojen ammattilaisille. PAMin valtuusto vaatii merkittäviä parannuksia työturvallisuuteen,
25 yksityiskentelyn tarkastelua työntekijöiden turvallisuus huomioiden ja yrityslähestymiskiellon
26 mahdollistavan lainsäädännön pikaista voimaan saattamista.

27 **Palkan pitää olla sellainen, että sillä tulee toimeen palvelualasta riippumatta. PAMin valtuusto vaatii avointa**
28 **ja aitoa keskustelua matalapalkka-alojen todellisista ongelmista. Esimerkiksi kiinteistöpalvelualalla epäreilu**
29 **palkkaus johtaa alan veto- ja pitovoiman heikkenemiseen.**

30 Me tavoittelemme inhimillistä työkuormaa ja riittävää määrää työtunteja. Me tavoittelemme sitä, että työn
31 sisältöön voi vaikuttaa ja että meillä on oikeus oppia muuttuvassa työelämässä. Meille PAMilaisille kyse on
32 siitä, mitä meille kuuluu – ja meille kuuluu sopimus paremmasta työelämästä!

33 Neuvottelukierroksesta on tulossa vaikea. Tämä on nähtävissä jo nyt, kun Teollisuusliitto antoi ensimmäiset
34 lakkovaroitukset neuvottelujen jumittuessa. PAMin valtuusto antaa täyden tukensa Teollisuusliitolle heidän
35 raivatessaan tietä koko palkansaajaliikkeelle.

36 Me PAMissa olemme liittona toisiamme varten ja toistemme tukena – aina. Yhteinen tekeminen ei
37 kuitenkaan synny tyhjästä, vaan vaatii jokaisen jäsenen panosta. Meitä yhdistää tavoite paremmasta
38 työelämästä. Nyt on hetkemme vaikuttaa. Olethan sinäkin mukana varmistamassa paremmat työehdot
39 kaikille.

Liite 3 (päättöslausumavaliokunnan 3. esitys)

- 40 Huhtikuun puolivälissä käydään kunta- ja aluevaalit.
- 41 On tärkeää, että kunnissa ja hyvinvointialueilla päätöksentekijöinä toimii myös palvelualojen työntekijöiden
42 arkea ja työtä tuntevia henkilöitä. Tämä toteutuu vain, jos PAMilaiset asettuvat ehdolle vaaleihin ja käyttävät
43 oikeutensa äänestää kevään vaaleissa. Näissä vaaleissa päätetään meidän kaikkien arjesta.
- 44 Me PAMilaiset uskallamme avata suomme ja vaikuttaa silloin, kun sitä tarvitaan yhteisten asioiden
45 edistämiseen – oli kyse kunta- ja aluevaaleista tai työehtosopimusneuvotteluista.

Yhdessä parempaa